

ТЕМА БРОЈА

Миодраг Дуганџија,

начелник Одељења за нотификацију, регистре, пројекте и уклањање непотребних препрека у трговини,
 Сектор за инфраструктуру квалитета и безбедност производа на тржишту, Министарство привреде

Стратегија унапређења система инфраструктуре квалитета у Републици Србији за период 2015-2020

Срећна 2016.

Акредитационо тело Србије

Акредитационо тело Србије свим својим ТОУ, оцењивачима, сарадницима, свима онима који су део нашег тима и онима који ће то тек постати, честита новогодишње и божићне празнике.

Захваљујемо се свима, који су активно учествовали у остварењу планираних стратешких циљева, и на тај начин допринели унапређењу система акредитације у Републици Србији.

Остварење свих планираних стратешких циљева и резултата, постигнутих у 2015. години, само је коначна потврда да смо на добром путу. Верујем да ће нам 2016. година бити још успешнија!

У то име желим нам пуно здравља, среће и професионалног успеха у 2016. години!

Милица Лукшевић
в.д. директора

ATC

У ОВОМ БРОЈУ

Нове акредитације

Промена документације:

Измене и допуне докумената система менаџмента АТC-а

Размена искустава у области оцењивања усаглашености личне заштитне опреме: посета експерта из Немачке

ТЕМА БРОЈА:

Донета Стратегија унапређења система инфраструктуре квалитета у Републици Србији за период 2015-2020

Новости из ЕА

Представљамо:

Пројекат Европске уније „Инфраструктура квалитета Западног Балкана“

СКРАЋЕНИЦЕ

АТC – Акредитационо тело Србије

АТ – акредитационо тело

ТОУ – тело за оцењивање усаглашености

IAF – Међународни форум за акредитацију

ILAC – Међународна организација за акредитацију лабораторија

IAF MLA/ILAC MRA – споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру IAF-а/ILAC-а

EA – Европска организација за акредитацију

EA MAC – Савет за мултилатералне споразуме EA

EA BLA/MLA – билатерални/мултилатерални споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру EA

EA GA – Генерална скупштина EA

EU – Европска унија

EK – Европска комисија

ISO – Међународна организација за стандардизацију

IEC – Међународна електротехничка комисија

EFTA – Европска зона за слободну трговину

СТО – Светска трговинска организација (WTO)

TBT Agreement – Споразум о техничким препрекама трговини

АССА споразум – Споразум о оцењивању усаглашености и прихватању индустријских производа

ИК – инфраструктура квалитета

Proficiency Testing (PT) – испитивање оспособљености

ПТ провајдер – провајдер за испитивање оспособљености

Inter-laboratory Comparisons (ILC) – међулабораторијска поређења (МЛП)

GIZ – Немачка владина организација за међународну сарадњу

РТВ – Немачки национални метролошки институт (Physikalisch Technische Bundesanstalt)

Регионални ПТБ пројекат – „Промоција регионалне сарадње у Југоисточној Европи у области инфраструктуре квалитета“

Билатерални ПТБ пројекат – „Подршка инфраструктури квалитета у Србији“

GIZ/ACCESS пројекат – „Стратегија развоја инфраструктуре квалитета“

МП – Министарство привреде Републике Србије

ДМДМ – Дирекција за мере и драгоцене метале

ИСС – Институт за стандардизацију Србије

ПКС – Привредна комора Србије

АТС поздравља нове чланове породице акредитованих тела за оцењивање усаглашености

НОВЕ АКРЕДИТАЦИЈЕ У СЕПТЕМБРУ, ОКТОБРУ, НОВЕМБРУ И ДЕЦЕМБРУ 2015. ГОДИНЕ

Током септембра, октобра, новембра и децембра 2015. године Акредитационо тело Србије (АТС) је донело одлуке о додели акредитације за следеће лабораторије за испитивање и еталонирање, медицинске лабораторије, контролна и сертификациона тела:

СЕПТЕМБАР 2015. ГОДИНЕ

Додељена је акредитација лабораторији за испитивање:

- АКВАПАН ИНЖЕЊЕРИНГ ДОО Вранићи, Лабораторија за испитивање, Пут за Милићевце 14, 32205 Вранићи, Чачак

и контролном телу:

- Јавно предузеће "Електромрежа Србије" Београд, Кнеза Милоша 11, Београд, Служба-Лабораторија за електрична мерења (Контролно тело за контролисање и оверавање бројила електричне енергије), Београд, Војводе Степе 412.

Акредитација је укинута лабораторијама за испитивање:

- Институт „Кирило Савић“ АД Београд, Центар за испитивање и контролисање, Београд, Војводе Степе 51
- „АГРОЛАБ“ ДОО за контролу квалитета и квантитета робе, у производњи и промету, Суботица, Чантавирски пут бб

и контролном телу:

- ДОО ЕЛ-АС 2000 Краљево, Пријепољска 3, Краљево.

ОКТОБАР 2015. ГОДИНЕ

Додељена је акредитација лабораторији за испитивање:

- РЕМОНТНИ ЦЕНТАР ДОО УЖИЦЕ, Лабораторија за испитивање дозе јонизујућег зрачења, Радничка 11, Ужице

контролном телу:

- "TELIX" ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ПРОИЗВОДЊУ, ТРГОВИНУ И УСЛУГЕ ДОО НОВИ САД, Футошки пут 4, Нови Сад

сертификационом телу за сертификацију система менаџмента:

- „SGS Beograd“, д.о.о Јурија Гагарина 76, 11070 Нови Београд

и сертификационом телу за сертификацију особа:

- S.T.O.N.S. PLUS ДОО Нови Сад, Булевар Војводе Степе 58.

НОВЕМБАР 2015. ГОДИНЕ

Додељена је акредитација лабораторији за испитивање:

- Грађевинско-архитектонски факултет у Нишу, Институт за грађевинарство и архитектуру, Ниш, Александра Медведева 14

и лабораторији за еталонирање:

- Електротехнички институт DEC ДОО Зрењанин, Кеј 2. Октобра 13, Зрењанин.

Акредитација је укинута лабораторији за испитивање:

- Предузеће за производњу, промет и услуге ЕНЕРГОТЕХНА ДОО, Лабораторија за испитивање, Нови Сад, Кијевска 24.

ДЕЦЕМБАР 2015. ГОДИНЕ

Додељена је акредитација сертификационим телима за сертификацију система менаџмента:

- INTERNATIONAL CERTIFICATION GROUP d.o.o БЕОГРАД, 11000 Београд, Пљеваљска 26
- ACERTA QMS Certification Services ДОО, Београд-Нови Београд, Омладинских бригада 132/2.

Акредитација је укинута лабораторијама за испитивање:

- Институт за општу и физичку хемију АД, Лабораторија за испитивање, истраживање и развој, Београд, Студентски трг 12-16
- RONE ДОО за спољну и унутрашњу трговину и сервисирање, Лабораторија за физичко-хемијска испитивања производа од нафте, Београд, Патријарха Димитрија 24.

<http://www.ats.rs/sr/vest/nove-akreditacije-u-septembru-2015-godine>
<http://www.ats.rs/sr/vest/nove-akreditacije-u-oktobru-2015-godine>
<http://www.ats.rs/sr/vest/nove-akreditacije-u-novembru-2015-godine>
<http://www.ats.rs/sr/vest/nove-akreditacije-u-decembru-2015-godine>

Позитивна оцена ЕУ о систему акредитације у Србији за 2015. годину

European
Commission

У извештају Европске комисије „[Serbia 2015 Progress Report](#)“, објављеном 10. новембра 2015. године у Бриселу, је поново позитивно оцењен систем акредитације у Републици Србији. У делу извештаја, посвећеном европским стандардима, а који се односи на унутрашње тржиште и слободно кретање роба у Србији (5.1 Chapter 1: Free Movement of Goods), анализирани су следеће секторске области: стандардизација, акредитација, метрологија и надзор на тржишту. Извештај Европске комисије се бави анализом законодавства, административних капацитета, секторских стратегија и политика Републике Србије, као и развојем тржишта у односу на правне тековине ЕУ (Acquis), а у складу са Уговором о стабилизацији и придруживању и примарним циљевима које треба остварити приликом придруживања ЕУ.

У извештају је оцењено да је у области оцењивања усаглашености и акредитације дошло до напретка узимајући у обзир да је Акредитационо тело Србије (АТЦ) потписало са Међународним форумом за акредитацију (IAF) нови мултилатерални споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру IAF-а (IAF MLA) који сада, поред области [сертификације производа](#), укључује и област [сертификације система менаџмента](#). Поново је закључено да је потребно унапредити капацитете АТЦ-а кроз повећање броја запослених.

АТЦ потписао споразуме о сарадњи са Савезном службом за акредитацију Руске федерације и Државним центром Белорусије за акредитацију (BSCA)

Током годишњег састанка Међународне организације за акредитацију лабораторија (ILAC) и Међународног форума за акредитацију (IAF), који се одржао у Милану, Италија, у периоду од 28. октобра до 6. новембра 2015. године, потписан је 2. новембра 2015. године Споразум о сарадњи у области акредитације између Акредитационог тела Србије (АТЦ) и Савезне службе за акредитацију Руске федерације (Росаккредитација).

Споразум је у име АТЦ-а потписала Милица Лукешевић, в.д. директора, док је споразум у име Савезне службе за акредитацију Руске федерације потписао Сава Виталиевич Шипов, директор.

Споразум је потписан у циљу размене релевантних информација и узајамног признавања резултата акредитованих послова оцењивања усаглашености, узимајући у обзир међународне стандарде серије ISO/IEC 17000 и других међународних докумената у области акредитације, као и проширење сарадње у области акредитације уз поштовање доприноса у размени и ефикасној

тела за оцењивање усаглашености и других заједничких интереса при чему ће се развијати узајамна сарадња у области акредитације у оквиру надлежности поменутих акредитационих тела и у складу са законодавством ових двеју земаља.

Споразумом је предвиђено да акредитациона тела треба да дају свој допринос: развоју система акредитације обеју страна у складу са међународно признатим принципима, стварању услова за уклањање техничких баријера у трговини, сарадњи са међународним, регионалним и националним акредитационим телима, унапређењу сарадње између организација двеју земаља у оцењивању усаглашености производа и промоцији интегративних процеса у области акредитације у области Евроазије.

На 36. заседању Генералне скупштине Европске организације за акредитацију (EA GA), које је одржано 25. и 26. новембра 2015. године у Будимпешти, потписан је Споразум о сарадњи у области акредитације између Акредитационог тела Србије (АТЦ) и

Милица Лукешевић, в.д. директора АТЦ-а, и Сава Виталиевич Шипов, директор Савезне службе за акредитацију Руске федерације

примени најбоље праксе у области акредитације, а у интересу развоја регионалне сарадње у области акредитације.

Предмет овог Споразума је сарадња везана за активности информисања, аналитике и организације у области акредитације

Татјана Николаева, директор BSCA, и Милица Лукешевић, в.д. директора АТЦ-а

Државног центра Белорусије за акредитацију (BSCA).

Споразум је у име АТЦ-а потписала Милица Лукешевић, в.д. директора АТЦ-а, док је Татјана Николаева, директор BSCA, потписала споразум у име BSCA.

Обавештење о преласку на нова издања стандарда SRPS ISO 9001:2015 и ISO 14001:2015

Обавештавамо све заинтересоване стране да је Међународни форум за акредитацију (IAF) издао информативне документе [IAF ID9:2015](#) и [IAF ID10:2015](#), у којима је за сва акредитована сертификациона тела према стандарду ISO/IEC 17021:2011 утврђен **прелазни период од 3 године** од датума објављивања стандарда ISO 9001:2015 и ISO 14001:2015 у оквиру којег она треба да се припреме за сертификацију система менаџмента квалитетом и система менаџмента заштитом животне средине по новом издању стандарда.

У задатом прелазном периоду АТЦ ће, током редовног надзорног оцењивања или током поновног оцењивања акредитованих сертификационих тела за сертификацију система менаџмента, а на захтев сертификационог тела, обавити оцењивање ради преласка на сертификацију система менаџмента квалитетом према стандарду SRPS ISO 9001:2015, односно на сертификацију система менаџмента заштитом животне средине према стандарду ISO 14001:2015. Изузетно, на захтев сертификационог тела АТЦ може, због убрзања поступка, обавити посебно оцењивање ради потврђивања наведеног преласка на ново издање стандарда пре планираног редовног надзорног оцењивања или поновног оцењивања.

Сходно препорукама из докумената [IAF ID9:2015](#) и [IAF ID10:2015](#) акредитација сертификационих тела за сертификацију система менаџмента према захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2008 и сертификационих тела за сертификацију система менаџмента према захтевима стандарда SRPS ISO 14001:2005 ће важити **најкасније до 14. септембра 2018. године**. Акредитованим сертификационим телима за сертификацију система менаџмента квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2008 и сертификационим телима за сертификацију система менаџмента заштитом животне средине према захтевима стандарда SRPS ISO 14001:2005, којима до 14. септембра 2018. године не буде потврђен прелазак на сертификацију по новом издању стандарда, биће смањен обим акредитације за део који се односи на сертификацију система менаџмента квалитетом, односно на сертификацију система менаџмента заштитом животне средине.

Акредитована сертификациона тела за сертификацију система менаџмента, заинтересована за прелазак на акредитацију за сертификацију система менаџмента квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2015 и за сертификацију система менаџмента заштитом животне средине према захтевима стандарда SRPS ISO 14001:2015, могу АТЦ-у **од 23. новембра 2015. године** да поднесу захтев за прелазак на ново издање стандарда. Уз захтев је потребно да акредитована сертификациона тела доставе АТЦ-у:

- сопствени план преласка на сертификацију система менаџмента квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2015 и на сертификацију система менаџмента заштитом животне средине према захтевима стандарда SRPS ISO 14001:2015 са планираним роковима обављања потребних активности провера и сертификације према захтевима новог издања стандарда, који треба да је сачињен коришћењем упутстава из информативних докумената IAF ID9:2015 и IAF ID10:2015 која се односе на сертификациона тела;
- информације о комуникацији сертификационог тела са својим клијентима у вези преласка на ново издање стандарда (нпр. да ли су и у ком броју клијенти спремни за сертификацију према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 9001:2015 и SRPS ISO/IEC 14001:2015, као и информације о плановима потребних измена и допуна система менаџмента клијената);

- информације у вези процеса и аранжмана преласка клијената на ново издање стандарда, које минимално треба да укључе:
 - планирани начин провера (једна посета или посета у етапама) ради преласка на ново издање стандарда;
 - планирање конкретних провера, укључујући и начин на који је у плановима провера предвиђена провера примене захтева новог издања стандарда;
 - план разматрања разлика између DIS, FDIS и коначног издања стандарда и спровођења додатних активности (уколико су поједине активности нпр. обуке особља реализоване по DIS или FDIS верзијама стандарда);
 - начини поступања са документима о сертификацији, укључујући и датуме истицања и транзициони период;
- сва документа система менаџмента која су измењена и допуњена због преласка на сертификацију по новом издању стандарда са јасном идентификацијом измена;
- успостављене критеријуме за компетентност особља (одговарајуће вештине и знања идентификоване од стране сертификационог тела на основу захтева новог издања стандарда) и доказе о компетентности особља, укључујући и ажурне записе о вредновању компетентности релевантног особља и информацију о томе да ли је ново издање стандарда евентуално утицало на техничке области за које је особље компетентно, а по потреби и материјале са обављених обука.

Оцењивање АТЦ-а ће обухватити минимално преглед достављене документације, једно осведочење и оцењивање на лицу места.

Обављено осведочење ће представљати саставни део осведочења предвиђених редовним надзорним активностима, односно потребних осведочења при оцењивању за обнављање акредитације, па неће представљати додатну активност/трошак за акредитовано сертификационо тело. За осведочење ће бити одабране организације - клијенти сертификационог тела који су применили стандард SRPS ISO 9001:2015, односно стандард SRPS ISO 14001:2015.

Акредитована сертификациона тела морају да обезбеде да датуми истицања сертификације на издатим документима о сертификацији након обављене почетне или ресертификационе провере према старој верзији стандарда буду усклађени са датумом завршетка прелазног периода.

Акредитована сертификациона тела могу доделити сертификацију према стандардима SRPS ISO 9001:2015 и SRPS ISO 14001:2015 тек након што АТЦ донесе одлуку о њиховом преласку на сертификацију по новом издању стандарда и ако је организација, чији систем менаџмента квалитетом, односно чији систем менаџмента заштитом животне средине, сертификацију, демонстрирала усклађеност са стандардима SRPS ISO 9001:2015 и SRPS ISO 14001:2015.

Сертификациона тела за сертификацију система менаџмента, која се налазе у поступку почетне акредитације за сертификацију система менаџмента квалитетом према стандарду SRPS ISO 9001:2008 и за сертификацију система менаџмента заштитом животне средине према стандарду SRPS ISO 14001:2005, а заинтересована су за акредитацију за сертификацију према захтевима стандарда SRPS ISO 9001:2015 и SRPS ISO 14001:2015, су у обавези да доставе АТЦ-у захтев за измену траженог обима акредитације. Сходно томе, АТЦ ће појединачно са сваким сертификационим телом ускладити наредне активности у зависности од фазе поступка акредитације у којој се тело налази.

Обавештење СТ за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране

Техничка спецификација *ISO/TS 22003:2013, Food safety management systems — Requirements for bodies providing audit and certification of food safety management systems*, објављена је 15. децембра 2013. године. Њом је замењена дотадашња техничка спецификација *ISO/TS 22003:2007*, а садржи измењене и нове захтеве за проверу система менаџмента безбедношћу хране, коју обавља трећа страна, као и захтеве за компетентност особља укљученог у процес сертификације.

Међународни форум за акредитацију (*IAF*) је објавио је информативни документ *IAF ID 8:2014* у којем је, позивањем на одговарајућу резолуцију Генералне скупштине *IAF*-а, утврђен прелазни период од 3 године, почевши од 15.12.2013. године, када је објављена техничка спецификација *ISO/TS 22003:2013* за прелазак сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране на акредитацију према наведеној техничкој спецификацији. Институт за стандардизацију Србије је 30.10.2015. године објавио техничку спецификацију *SRPS ISO/TS 22003:2015, Системи менаџмента безбедношћу хране – Захтеви за тела која обављају проверу и сертификацију система менаџмента безбедношћу хране*, којом је преузета техничка спецификација *ISO/TS 22003:2013* и којом је замењена дотадашња техничка спецификација *SRPS ISO/TS 22003:2010*.

Пошто су се стекли услови за прелазак сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране, акредитованих од стране АТЦ-а према *SRPS ISO/IEC 17021:2011* и *SRPS ISO/TS 22003*, на акредитацију према *SRPS ISO/IEC 17021:2011* и *SRPS ISO/TS 22003:2015*, АТЦ обавештава заинтересоване стране и своје клијенте о следећем:

После 15. децембра 2015. године АТЦ неће прихватити пријаве за акредитацију сертификационих тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране према стандарду *SRPS ISO/IEC 17021:2011* и техничкој спецификацији *SRPS ISO/TS 22003:2010*.

После 15. маја 2016. године АТЦ ће додељивати нове акредитације само према тада важећем стандарду *SRPS ISO/IEC 17021* и према техничкој спецификацији *SRPS ISO/TS 22003:2015*.

Сва акредитована сертификациона тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране треба да припреме план преласка на акредитацију према *SRPS ISO/TS 22003:2015*. Планом треба да буду утврђене промене у систему менаџмента и временски рокови за спровођење тих промена које су потребне да би се постигла усклађеност са захтевима нове техничке спецификације. План треба да се достави АТЦ-у **најкасније до 15. децембра 2015. године**.

Прелазак на техничку спецификацију *SRPS ISO/TS 22003:2015* може да захтева измене у процедурама, спровођење обука или других активности, које захтевају дужи временски период, посебно имајући у виду неопходност успостављања процеса и система у циљу утврђивања компетентности особља сертификационог тела. АТЦ ће, након добијања и оцено плана преласка на акредитацију према *SRPS ISO/TS 22003:2015*, проверити примену захтева нове техничке спецификације у седишту сертификационог тела, током почетног оцењивања, редовног надзорног оцењивања или поновног оцењивања. Сва оцењивања **после 15. фебруара 2016. године** укључиће и оцењивање усаглашености са захтевима нове техничке спецификације.

Уколико се током оцењивања утврде неусаглашености, сертификационо тело је у обавези да их, у складу са правилима и процедурама АТЦ-а, отклони пре краја прелазног периода, како би могла бити донета одговарајућа одлука о акредитацији.

До краја прелазног периода, односно до 15. децембра 2016. године, сва акредитована сертификациона тела за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране, морају бити усаглашена са техничком спецификацијом *SRPS ISO/TS 22003:2015*, што ће бити исказано у њиховом Обиму акредитације. Сертификационим телима за сертификацију система менаџмента безбедношћу хране, која **до 15. децембра 2016. године** не пређу на акредитацију према техничкој спецификацији *SRPS ISO/TS 22003:2015*, биће смањен обим акредитације за део који се односи на сертификацију система менаџмента безбедношћу хране.

Имајући у виду категорије ланца хране, како је наведено у табели А.1 у Анексу А *SRPS ISO/TS 22003:2010*, категорије ланца хране су груписане у следеће кластере:

1. пољопривредна производња (*Farming*) (A+B)
2. прерада и производња хране за животиње (*Food and Feed Processing*) (C+D)
3. кетеринг (*Catering*) (E)
4. дистрибуција, транспорт и складиштење (*Retail, Transport and Storage*) (F+G)
5. пратећа индустрија (*Auxiliary Industries*) (H+I+J)
6. (био)хемијска производња (*Bio Chemicals*) (K)

Након обављених оцењивања и доношења одлука о преласку на нову верзију техничке спецификације, биће ажуриран Обим акредитације сертификационог тела у складу са кластерима и категоријама нове верзије техничке спецификације. У принципу, тренутно важећи обим акредитације (исказан према категоријама) ће бити предефинисан у (нове) кластере и категорије сходно Табели 1 (у прилогу).

ОБИМ АКРЕДИТАЦИЈЕ У СКЛАДУ СА SRPS ISO/TS 22003:2010		ОБИМ АКРЕДИТАЦИЈЕ У СКЛАДУ СА SRPS ISO/TS 22003:2015	
Ознака	Категорија	Кластер	Категорија
A	Пољопривредна производња 1 (Животиње)	Пољопривреда	A Животиње
B	Пољопривредна производња 2 (Биље)	Пољопривреда	B Биље
C	Прерада 1 (Кварљива роба животињског порекла) укључујући све активности након пољопривредне производње, нпр. клање	Производња хране и сточне хране	C Производња хране
D	Прерада 2 (Кварљива роба биљног порекла)	Производња хране и хране за животиње	C Производња хране
E	Прерада 3 (Производи са дугим роком трајања на собној температури)	Производња хране и хране за животиње	C Производња хране
F	Производња хране за животиње	Производња хране и хране за животиње	D Производња хране за животиње
G	Угоститељство	Угоститељство	E Угоститељство
H	Дистрибуција	Продаја, транспорт и складиштење	F Дистрибуција
I	Услуге	Помоћне услуге	H Услуге
J	Транспорт и складиштење	Продаја, транспорт и складиштење	G Пружање услуга транспорта и складиштења
K	Производња опреме	Помоћне услуге	J Производња опреме
L	(Био)хемијска производња	(Био)хемикалије	K Производња (био)хемикалија
M	Производња материјала за паковање	Помоћне услуге	I Производња паковања за храну и материјала за паковање

Ако у тренутно важећем обиму акредитације сертификационо тело нема све категорије одређеног кластера, оно ће одлучити да ли:

- жели да пружа услуге сертификације у целом кластеру (SRPS ISO/TS 22003:2015) и у том случају мора да се пријави за проширење обима акредитације или
- жели да настави да пружа услуге сертификације у тренутним категоријама, али у оквиру (новог) кластера и у том случају ће обим акредитације бити само преуређен у циљу ограничавања на категорије унутар одређеног кластера.

За почетна оцењивања АТЦ ће доделити акредитацију само уколи-

ко је оцењивање обухватило и барем једно осведочење у сваком траженом кластеру, са барем једним осведочењем за комплетну проверу (фаза 1 и фаза 2).

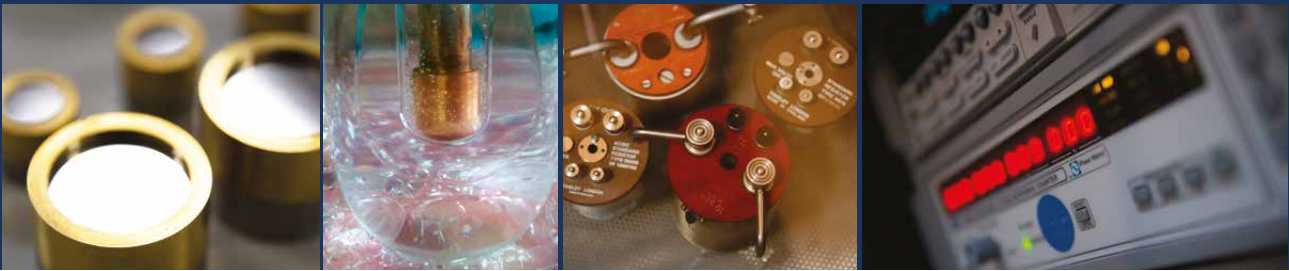
АТЦ је планирао и у наредном периоду ће предузети све активности (измене докумената система менаџмента, обука оцењивача и особа које учествују у поступку одлучивања, ажурирање планова надзорних активности) у циљу усаглашавања поступка оцењивања сертификационих тела за сертификацију система менаџмента према захтевима техничке спецификације SRPS ISO/TS 22003:2015 и документа [IAF MD16](#).

ИЗМЕНЕ И ДОПУНЕ ДОКУМЕНАТА СИСТЕМА МЕНАЏМЕНТА АТЦ-А

Акредитационо тело Србије (АТЦ) је због потребе прилагођавања свог система менаџмента и начина рада потребама корисника својих услуга и заинтересованим странама за акредитацијама у новим областима, као и усклађивања докумената система менаџмента са новом организацијом и систематизацијом радних места у АТЦ-у, као и са захтевима ЕА, IAF-а и ILAC-а извршило измене и допуне следећих докумената у претходном периоду:

- Ново издање документа *Избор оцењивача и техничких експерата и праћење перформанси, АТЦ-ПР02* ступило је на снагу 10. септембра 2015. године будући да је било потребно допунити критеријуме за избор оцењивача и техничких експерата АТЦ-а како би исти укључили критеријуме везане за образовање и професионално искуство у случају техничких оцењивача и техничких експерата који оцењују сертификациона тела која спроводе сертификацију у области органске производње. Такође је дефинисано да кандидат за водећег, односно техничког оцењивача, прво учествује у најмање једном оцењивању као посматрач, а затим се прати од стране водећег, односно техничког оцењивача из Регистра АТЦ-а у најмање једном оцењивању које обавља самостално, као вођа или као члан тима за оцењивање. Тачан број посматрања и праћења предлаже Комисија у зависности од искуства и показаних знања и вештина кандидата у претходном делу поступка. Када се оцењује компетентност оцењивача за нову врсту акредитације, а који је већ уписан у Регистар, Комисија у сваком конкретном случају утврђује начин оцењивања компетентности у погледу броја и потребе за посматрањем, односно праћењем рада оцењивача, узимајући у обзир његово искуство у оцењивању и расположивост оцењивача већ уписаних у Регистар АТЦ-а за ту врсту акредитације.
- Ново издање документа *АТЦ-ПР15 Одлучивање и додела акредитације* ступило је на снагу 24. септембра 2015. године.
- Ново издање документа *Надзор и поновно оцењивање АТЦ-УП02* ступило је на снагу 25. септембра 2015. године узимајући у обзир да је сада прописано, између осталог, да се у појединим ситуацијама (нпр. суспензија акредитације), уколико се утврди оправдана потреба за тим, може донети одлука о померању термина наредног оцењивања и/или донети одлука да се не реализује треће редовно надзорно оцењивање због скорог поновног оцењивања.
- Нова издања документа АТЦ-а *АТЦ-ПА04 Правила за коришћење симбола акредитације, позивање на акредитацију и позивање на статус АТЦ-а као потписника ЕА МЛА, ILAC МРА и IAF МЛА споразума и документа АТЦ-ПА07 Правила за коришћење знака (логотипа) АТЦ-а* ступила су на снагу 26. октобра 2015. године. Извршене измене и допуне биле су неопходне након што је дошло до измена и допуна документа Међународне организације за акредитацију лабораторија (ILAC) – *ILAC R7:05/2015 Rules for the Use of the ILAC MRA Mark*. Ново издање поменутог ILAC-овог документа не предвиђа, између осталог, потписивање посебног уговора о праву коришћења комбинованог ILAC MRA знака са телима за оцењивање усаглашености, акредитованим од стране акредитационог тела потписника ILAC MRA споразума, па су тако потписани уговори са TOY за коришћење комбинованог ILAC MRA знака престали да важе 23. јуна 2015. године потписивањем споразума *ILAC R7-F1 Agreement for the use of the ILAC MRA mark*. Такође, АТЦ је потписао нови IAF MLA споразум за област сертификације система менаџмента (Sub-scores: Level 4: Nil, Level 5: ISO 9001, ISO 14001) што значи да се текстуално позивање на статус АТЦ-а као потписника поменутих мултилатералних споразума и на акредитацију могу истичати на сертификатима о акредитацији, издатим акредитованим сертификационим телима за системе менаџмента за обављање послова покривених споразумима, односно поред симбола акредитације на документима о сертификацији када се исти односе само на сертификацију система менаџмента квалитетом и на сертификацију система менаџмента заштитом животне средине. Потписивање новог IAF MLA споразума значи да се комбиновани IAF MLA знак може користити и на сертификатима о акредитацији, које издаје АТЦ, за оне врсте акредитације, које су обухваћене новим IAF MLA споразумом, односно на документима о сертификацији система менаџмента, које издају TOY, када се сертификат односи само на сертификацију система менаџмента квалитетом и менаџмента заштитом животне средине.
- Ново издање документа *Листа докумената који садрже захтеве које треба да испуни подносилац пријаве за акредитацију и акредитовано тело за оцењивање усаглашености АТЦ-УП01* је ступило на снагу 9. новембра 2015. године.

Нови Закон о метрологији

Област метрологије до сада је била уређена Законом о метрологији („Службени гласник РС”, број 30/10), као и подзаконским актима донетим на основу тог Закона. Овај Закон је у потпуности био усаглашен са европском регулативом у овој области која је важила у време његовог доношења. Након периода примене овог Закона у трајању од пет година пракса је показала да је, у циљу ефикаснијег обављања послова из области метрологије, неопходно прописати нова законска решења.

Један од разлога за доношење новог Закона о метрологији садржан је у потреби даљег усаглашавања области метрологије у Републици Србији са праксом која се примењује у овој области у Европској унији. Ова потреба је нарочито дошла до изражаја након билатералног и експланаторног скрининга за Поглавље 1 – Слободно кретање робе, одржаних у 2014. години, као и због чињенице да је Међународна организација за законску метрологију донела нови међународни документ OIML D1:2012 који се односи на питања која треба размотрити приликом израде закона везаних за метрологију.

Такође, један од разлога за доношење новог Закона о метрологији садржан је у потреби новог разграничења послова у области метрологије између министарства надлежног за послове метрологије - Министарства привреде (у даљем тексту: Министарство) и органа управе надлежног за послове метрологије - Дирекције за мере и драгоцене метале (у даљем тексту: Дирекција). Тако је важећим законом прописано да овлашћивање привредних субјеката и других правних лица за обављање послова оверавања мерила врши министар надлежан за послове метрологије доношењем решења, а овим Законом прописује се да ће ове послове обављати Дирекција. Такође, за разлику од важећег Закона, који прописује да надзор над стручним радом именованих тела врши Дирекција, новим Законом прописује се да надзор над радом именованих тела врши Министарство. Наиме, разлог за предложена решења у вези је са европским интенцијама које се састоје у концентрисању послова у истом субјекту, и то послова овлашћивања, односно именовања тела и послова надзора над субјектима који обављају те послове. Будући да Дирекција располаже кадром, који поседује специфична стручна знања за поједине врсте мерила за чије се оверавање и врши овлашћивање, који имају кључну улогу и без којих ни у садашњем раду није могуће спровести поступак, предложеним законским решењем омогућиће се већа ефикасност, како у поступку овлашћивања, тако и у вршењу надзора над стручним радом овлашћених тела. Исто тако ће и груписање послова именовања тела за оцењивање усаглашености у области метрологије и надзора над тим телима у Министарству омогућити рационалније и ефикасније обављање тих послова, поготову што у одређеним областима Министарство већ има искуство у обављању послова именовања тела за оцењивање усаглашености према прописима Републике Србије који су усаглашени са директивама Европске уније.

У области овлашћивања, осим наведених измена, новим Законом предложено је да Министарство даје сагласност на ценовник који је утврдило овлашћено тело, за разлику од важећег Закона који прописује да ту сагласност даје Влада. На овај начин

се поједностављује поступак добијања сагласности на ценовник овлашћених тела.

Такође, у овој области, за разлику од важећег Закона којим је прописано да Дирекција обавља и послове оверавања мерила за чије оверавање нема овлашћених тела, новим Законом предложено је да Дирекција обавља и послове оверавања мерила за чије оверавање није прописано да их обављају овлашћена тела, као и мерила за која нема довољан број овлашћених тела, чиме ће се обезбедити несметано обављање послова оверавања мерила.

Предложена су и нова решења у вези са **Метролошким саветом**, као стручним саветодавним телом, које оснива Влада. Наиме, по важећем Закону Метролошки савет, на захтев Министарства, даје стручна образложења, односно мишљења, поводом објављених метролошких информација која су од јавног интереса, док се по овом закону наведене информације достављају на захтев Дирекције, будући да Дирекција, у складу са Законом о министарствима, обавља стручне послове и послове државне управе који се, између осталог, односе на законске мерне јединице, еталоне и мерила. Уједно, за разлику од важећег закона, новим Законом прописује се да се у Метролошки савет именују и представници других министарстава, као и да стручне и административне послове за потребе овог Савета врши Дирекција.

Једна од новина, која се уводи овим Законом, је и одређивање именованих носилаца националних еталона одређене SI јединице који може бити други орган државне управе, односно друго правно лице, као новог субјекта који учествује у обављању послова метрологије.

У циљу даљег унапређења метрологије у Републици Србији, новим Законом проширени су послови које обавља Дирекција, па је у складу са овим Законом предложено да Дирекција убудуће обавља и послове усклађивања и надзирања рада именованих носилаца националних еталона, већ поменути послови овлашћивања привредних субјеката и других правних лица за обављање послова оверавања мерила, припремања стратегије и прописа из области метрологије, пружања стручне помоћи и вршењу обуке за обављање послова у области метрологије, као и бављење издавачком делатношћу.

У циљу обезбеђивања стручне оспособљености лица, која врше оверавање мерила, новим Законом уводи се полагање стручног испита за та лица. Такође, обавеза полагања стручног испита уводи се и за лица овлашћена за обављање послова метролошког надзора – метролошке инспекторе.

Предлагач је, ради стварања услова за испуњавање захтева за чланство Републике Србије у Светској трговинској организацији (СТО) и ЕУ, приликом израде овог Закона, поред осталог, имао у виду елементе међународних докумената Међународне организације за законску метрологију (International Organization of Legal Metrology – OIML D1, OIML D2, OIML D9 и OIML D16). Такође, овај Закон преузима појмове и дефиниције из Међународног речника термина у законској метрологији, као и појмове и дефиниције из Међународног речника основних и општих термина у метрологији.

У периоду од 25. до 26. новембра 2015. године у Будимпешти је одржано 36. заседање Генералне скупштине Европске организације за акредитацију (ЕА) у организацији Мађарског акредитационог тела (NAT).

Током заседања Генералне скупштине су усвојене, поред осталих, следеће резолуције:

- Генерална скупштина је усвојила резолуције IAF/ILAC-а донете током генералних скупштина одржаних у новембру 2015. године у Милану:
 - *IAF Resolution 2015-12* – резолуција о прелазном периоду за примену стандарда ISO/IEC 27006:2015 (ISO /IEC 27006:2015 Information technology - Security techniques - Requirements for bodies providing audit and certification of information security management systems) којом је дефинисано да ће прелазни период за овај стандард бити две године од дана објављивања (30. септембар 2017. године)
 - *IAF Resolution 2015-13* – резолуција о прелазном периоду за нову ревизију стандарда ISO 13485:2003 (ISO 13485:2003 Medical devices - Quality management systems - Requirements for regulatory purposes) којом је дефинисано да ће прелазни период бити три године од дана објављивања ревидиране верзије стандарда
 - *IAF Resolution 2015-14* – резолуција којом се предвиђа да ће акредитациона тела (IAF Accreditation Body members) правно обавезати своја акредитована ТОУ како би ТОУ издавала акредитоване сертификате за системе менаџмента из свог обима акредитације. На Генералној скупштини је донета и одлука да прелазни период буде годину дана од дана доношења ове одлуке
 - *IAF Resolution 2015-15* – резолуција којом се потврђује да ће позивање на стандард ISO/IEC 17021 у документима IAF-а подразумевати позивање на стандард ISO/IEC 17021-1:2015 када је реч о ТОУ, која су завршила неопходне активности преласка пре истека прелазног периода, као и након завршетка прелазног периода. Међутим, акредитациона тела и ТОУ ће морати да узму у обзир измене стандарда ISO/IEC 17021-1 када примењују документа IAF-а чија се ревизија неће завршити до истека прелазног периода за стандард ISO/IEC 17021-1.
- Генерална скупштина је, на предлог Извршног комитета, усвојила Листу пожељних хармонизованих стандарда у оквиру пројекта "Акредитација за нотификацију" (AfN) (Document EAGA(15)19) (након завршетка пројекта) као техничко становиште ЕА које ће бити представљено Европској комисији (ЕК) и националним министарствима, а у вези избора одговарајућег стандарда за акредитацију за потребе нотификације. Такође је договорено да начин и употреба поменуте Листе у оквиру ЕА буду убудуће усаглашавани од стране Извршног одбора ЕА (EA Resolution 2015 (36) 05).
- Генерална скупштина је усвојила Годишњи програм рада ЕА за 2016. годину, као и ребаланс усвојеног буџета за 2015. годину и измене буџета за 2016. годину (EA Resolution 2015 (36) 03, EA Resolution 2015 (36) 08 и EA Resolution 2015 (36) 09)
- Генерална скупштина је донела одлуку да Извршни комитет започне рад на измени Статута ЕА (Articles of Association, AoA) (EA Resolution 2015 (36) 08)
- Генерална скупштина је донела одлуку да финализира и потпише Меморандум о разумевању са ETSI (European Telecommunications Standards Institute) (EA Resolution 2015 (36) 06)
- Генерална скупштина је донела одлуку да овласти Извршни комитет да спроведе неопходне кораке у вези гашења Мађарског акредитационог тела (NAT) и формирања новог (државног) акредитационог тела (EA Resolution 2015 (36) 07)
- Генерална скупштина је донела одлуку да се ЕА пријави IAF-у за проширење обима MLA споразума као признат регион за главни обим - main scope "Greenhouse Gas Validation and Verification – ISO 14065" (EA Resolution 2015 (36) 10)
- Генерална скупштина је донела одлуку да, на предлог Извршног комитета, усвоји документ *ILAC-R7:05/2015 Rules for the Use of the ILAC MRA Mark* као обавезујући за све чланове ЕА потписнике ILAC MRA споразума (EA Resolution 2015 (36) 11)
- Генерална скупштина је донела одлуку да ће Хоризонтални комитет (ННС) да ревидира документ *EA-1/22 M 2014: EA Procedure and Criteria for the Evaluation of Conformity Assessment Schemes by EA Accreditation Body Members* (EA Resolution 2015 (36) 12)
- Генерална скупштина је на предлог Хоризонталног комитета усвојила документ *IAF/ILAC-A5:11/2013 IAF/ILAC Multi-Lateral Mutual Recognition Arrangements: Application of ISO/IEC 17011:2004* (EA Resolution 2015 (36) 13)
- Генерална скупштина је, на предлог Извршног комитета, усвојила одлуку да Хоризонтални комитет започне ревизију тачке 7.3.3 документа *EA-1/06: EA Multilateral Agreement. Criteria for Signing. Policy and Procedures for Development* у складу са резултатима ревизије документа EA-1/22 (EA Resolution 2015 (36) 14)
- Генерална скупштина је, на предлог Комитета за комуникације и публикације, одлучила да укине базу акредитованих ТОУ на вебсајту ЕА (*EA Search Facility*), почев од 1. децембра 2015. године (EA Resolution 2015 (36) 15)
- Генерална скупштина се, на предлог Комитета за комуникације и публикације, сагласила да се развије софтвер за постављање блога и то на јавном делу вебсајта ЕА уместо на ЕА интранету како је то било раније предвиђено (EA Resolution 2015 (36) 16)
- Генерална скупштина се, на предлог Комитета за сертификациона тела, сагласила да Комитет започне рад на ревизији документа *EA-7/04 M 2007: Legal Compliance as a part of accredited ISO 14001: 2004* како би се исти усагласио са новим верзијама стандарда ISO 14001:2015 и ISO/IEC 17021-1:2015. Стара верзија ће остати на снази до краја прелазног периода (EA Resolution 2015 (36) 17).
- Генерална скупштина се, на предлог Комитета за сертификациона тела, сагласила да Комитет започне рад на писању анекса документа *EA-1/22 M 2014: EA Procedure and Criteria for the Evaluation of Conformity Assessment Schemes by EA Accreditation Body Members* како би се појаснио поступак избора и употребе стандарда ISO/IEC 17021 и ISO/IEC 17065 као акредитационих стандарда (EA Resolution 2015 (36) 18)
- Генерална скупштина је, на предлог Комитета за сертификациона тела, усвојила документ *IAF MD5: 2015 – Determination of Audit Time of Quality and Environmental Management Systems* као обавезујући за све чланове ЕА (EA Resolution 2015 (36) 19).

Заједнички годишњи састанак IAF-а и ILAC-а

Годишњи састанак Међународног форума за акредитацију (International Accreditation Forum, IAF) и Међународне организације за акредитацију лабораторија (International Laboratory Accreditation Cooperation, ILAC) одржан је у периоду од 26. октобра до 6. новембра 2015. године у Милану, Италија.

Током 29. заседања Генералне скупштине IAF-а (IAF General Assembly – GA), која је одржана у периоду од 4. до 6. новембра 2015. године, донето је **29 резолуција** од којих су најзначајније следеће:

- резолуције о усвајању Финансијског извештаја IAF-а и Извештаја финансијског ревизора о финансијском пословању IAF-а (закључно са 31. децембром 2014. године), односно о усвајању буџету IAF-а за 2016. годину
- резолуција о потписивању Споразума о разумевању (IAF MoU) са следећим акредитационим телима: NAA, BSCA, IARM и SEMAC
- резолуција о прелазном периоду за примену стандарда ISO/IEC 27006:2015 (ISO /IEC 27006:2015 Information technology - Security techniques - Requirements for bodies providing audit and certification of information security management systems) којом је дефинисано да ће прелазни период за овај стандард бити две године од дана објављивања (30. септембар 2017. године)
- резолуција о прелазном периоду за нову ревизију стандарда ISO 13485:2003 (ISO 13485:2003 Medical devices - Quality management systems - Requirements for regulatory purposes) којом је дефинисано да ће прелазни период бити три године од дана објављивања ревидиране верзије стандарда
- резолуција којом се предвиђа да ће акредитациона тела (IAF Accreditation Body members) правно обавезати своја акредитована ТОУ како би ТОУ издавала акредитоване сертификате за системе менаџмента из свог обима акредитације. На Генералној скупштини је донета и одлука да прелазни период буде годину дана од дана доношења ове одлуке.
- резолуција којом се потврђује да ће позивање на стандард ISO/IEC 17021 у документима IAF-а подразумевати позивање на стандард ISO/IEC 17021-1:2015 када је реч о ТОУ, која су завршила неопходне активности преласка пре истека прелазног периода, као и након завршетка прелазног периода. Међутим, акредитациона тела и ТОУ ће морати да узму у обзир измене стандарда ISO/IEC 17021-1 када примењују документа IAF-а чија се ревизија неће завршити до истека прелазног периода за стандард ISO/IEC 17021-1.
- резолуција којом се потврђује проширење обима IAF MLA споразума за следеће регионалне међународне организације:
 - PAC – подобим: ниво 4: ISO/TS 22003, ISO/IEC 27006 и GlobalG.A.P. General Regulations; ниво 5: ISO 22000, ISO/IEC 27001 and Product, GlobalG.A.P. IFA Control Points and Compliance Criteria
 - IAAC – ниво 4: GlobalG.A.P. General Regulations; ниво 5: Product, GlobalG.A.P. IFA Control Points and Compliance Criteria
 - EA – ниво 4: GlobalG.A.P. General Regulations; ниво 5: Product, GlobalG.A.P. IFA Control Points and Compliance Criteria
- резолуција о потписивању IAF MLA споразума за следећа акредитациона тела: IARM – главни обим: сертификација производа – ISO/IEC 17065, ONAC – главни обим: сертификација производа – ISO/IEC 17065, сертификација система менаџмента – ISO/IEC 17021; по-добим: ниво 5: ISO 9001 и ISO 14001
- резолуција којом се потврђује проширење обима IAF MLA споразума за већи број АТ: (IAS, OUA, BoA, CNAS, EMA, JAB, JAS-ANZ, KAB, KAN, NABCB, SAC, SLAB, TAF, JAB, NABCB)
- резолуција којом се потврђује именовање следећих директора IAF-а на период од три године (мандат истиче на Генералној скупштини 2018. године):
 - **Xiao Jianhua** (CNAS), председавајући IAF-а
 - **Emanuele Riva** (ACCREDIA), заменик председавајућег IAF-а
 - **Sheronda Jeffries** (QuEST Forum), директор који представља кориснике и чланове Удружења представника индустрије
 - **Geir Samuelsen** (NA), директор који представља акредитациона тела из земаља са високо развијеном привредом
- резолуција којом је потврђено именовање председавајућих следећих комитета IAF-а на период од три године (мандат истиче на Генералној скупштини 2018. године):
 - **Ekanit Romyanon** (NSC), председавајући Техничког комитета
 - **Jon Murthy** (UKAS), председавајући Комитета за комуникације и маркетинг
 - **Sheronda Jeffries** (QuEST Forum), председавајући Саветодавног комитета за кориснике
 - **Norman Brunner** (AA), председавајући MLA комитета
 - **Geir Samuelsen** (NA), копредседавајући Групе акредитационих тела за међусобну размену информација
 - **Andrea Barroso Melo Monteiro de Queiroz** (CGCRE), председавајући Комитета за подршку у развоју АТ
- резолуција којом се потврђује чланство (Jan van der Poel) у Комитету за финансијски надзор на период од три године (2016., 2017. и 2018. година).

На 19. седници Генералне скупштине Међународне организације за акредитацију лабораторија (ILAC General Assembly – GA), која је одржана у периоду од 4. до 6. новембра 2015. године, усвојено је **18 резолуција** од којих су најважније следеће:

- резолуција којом се потврђује статус придруженог члана за следећа акредитациона тела: BAB, OSA, ACCAB, IQAS и ONA
- резолуције којима се потврђује одржавање статуса за следеће регионалне међународне организације: APLAC и IAAC, односно одржавање статуса потписника ILAC MRA споразума за NCA
- резолуције којима се потврђује пријем у чланство (статус потписника ILAC MRA споразума) за већи број АТ (BAB, SADCAS, OSA, JANAAC, Standards Malaysia, ONA, IARM, NAAU и OUA), пријем у чланство у статусу придруженог члана (MLSCN), статус интересних страна (ASCOLAB, AOIL и IOL), суспензија статуса потписника ILAC MRA споразума за област лабораторија за испитивање (KCA), као и укидање чланства због неплаћених чланарина (ANSA, LNCSM и WQA)
- резолуције којима се усваја извештај Комитета за финансијску ревизију за 2014. годину и потврђује чланство Комитета за финансијску ревизију (Kwei Fern Chang и Paul Stennett), као и финансијски извештај за период 01.01.2015. – 30.09.2015. године

- резолуција koјом се усваја буџет за 2016. годину у складу са предлогом Извршног комитета
- резолуција koјом се потврђује да ће NATA (Аустралија) и у наредне четири године имати улогу Секретаријата ILAC-а (1. јануар 2016. – 31. децембар 2019. године)
- резолуција koјом се потврђује сарадња са следећим међународним организацијама:
 - Bureau International des Poids et Mesures (BIPM)
 - World Anti-Doping Agency (WADA)

Током годишњег скупа у Милану је одржана и **седница Заједничке генералне скупштине ILAC-а и IAF-а** на којој је усвојено 5 заједничких резолуција од којих су најзначајније следеће:

- резолуције koјима се усвајају извештаји Међународне организације за стандардизацију (ISO), уз посебан осврт на активности CASCO комитета, као и извештаји следећих међународних организација: ITU, OIML и UNIDO
- резолуција koјом се потврђује да је потписан нови Споразум о разумевању (Memorandum of Understanding, MoU) између IEC-а, ILAC-а и IAF-а.

ILAC MCC комитет наставља рад у области промоције акредитације

Комитет за маркетинг и комуникације (MCC) Међународне организације за акредитацију лабораторија (ILAC) је допунио и изменио следеће брошуре које су сада доступне на ILAC-овој интернет презентацији:

Зашто користити услуге акредитоване лабораторије?
(Why Use An Accredited Laboratory?)

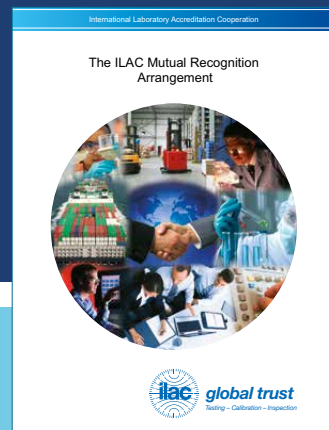
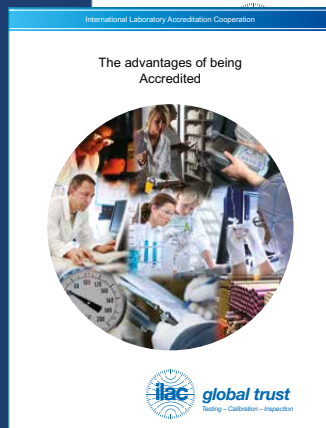
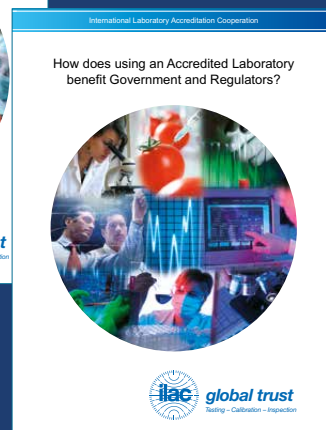
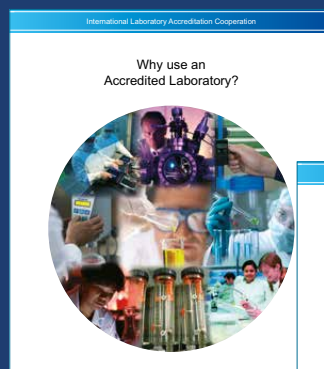
Како влада и законодавна тела могу имати користи од коришћења услуга акредитованих лабораторија?
(How Does Using an Accredited Laboratory Benefit Government & Regulators?)

Које предности лабораторије стичу када се акредитују?
(The Advantages of Being Accredited)

ILAC MRA споразум
(The ILAC Mutual Recognition Arrangement)

Након извршене ревизије наведених брошура одлучено је да се повуче брошура „Зашто би лабораторије требало да се акредитују“ (Why Become An Accredited Laboratory?).

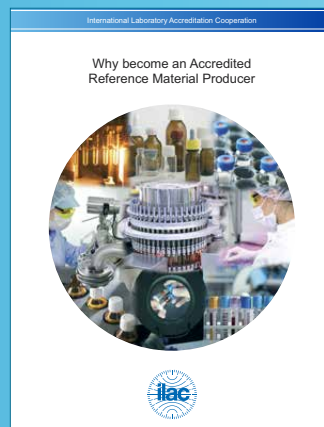
За више информација молимо вас посетите: <http://ilac.org/news/updates-to-ilac-brochures/>

Објављена брошура „Зашто би произвођачи референтних материјала требало да се акредитују“

Циљ ове брошуре је да објасни значај акредитације произвођача референтних материјала. Посебно је истакнуто да је документ ILAC G9:2005 Guidelines for the Selection and Use of Reference Materials повучен будући да га је заменила ISO-ва смерница ISO Guide 33:2015 Reference materials – Good practice in using reference materials коју можете пронаћи на следећој адреси: www.iso.org

За више информација молимо вас посетите: <http://ilac.org/news/rmp-brochure-published/>

Eurachem: Објављена нова брошура о мерној несигурности средње вредности резултата

Using repeated measurements to improve the standard uncertainty

Introduction

The standard uncertainty arising from random effects is often derived from repeated experiments and is quantified in terms of the standard deviation s of the measured values of the quantity. If it is the standard uncertainty on a single measurement of the quantity that is required then it is simply the observed standard deviation s ; but for a result which is the mean of n measurements, the standard uncertainty u_x will be reduced to the standard deviation of the mean:

$$u_x = \frac{s}{\sqrt{n}} \quad \text{Eq. (1)}$$

Example 1 shows how Eq. (1) applies when estimating the uncertainty of a mean value, but not when considering the uncertainty of individual observations.

Example 1

A volumetric pipette is calibrated with 12 measurements; the mean and the standard deviation are calculated. Eq. 1 applies to estimate the standard uncertainty of the mean value. However, when using the pipette to deliver one aliquot, Eq. 1 does not apply and the standard uncertainty due to random variation on this single measurement is the standard deviation s .

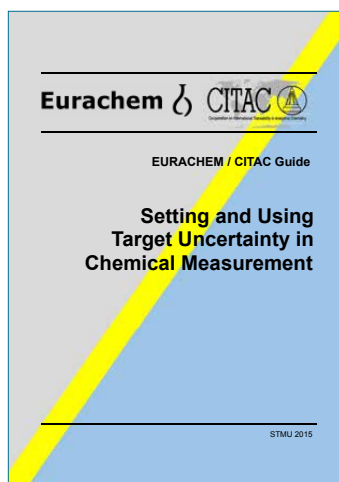
For Eq. (1) to be valid, it is a requirement that all the measurements are independent and from a stable test sample under the same measurement conditions. The measurement conditions for all the measurements could be, for example: 1) repeatability conditions, 2) intermediate precision (within laboratory reproducibility conditions) or 3) reproducibility conditions.

It is very important to be aware that the standard uncertainty given by Eq. 1 only gives the estimated uncertainty due to random variation under the conditions of measurement under which the observations were taken, and is only strictly valid for independent observations.

It can be hard to decide whether observations are sufficiently independent for Eq. 1 to apply, as there is no simple, general, rule. The following paragraphs therefore give examples of different circumstances to help identify circumstances when Eq. 1 can safely be used.

Радна група за несигурност мерења и следивост у овину Eurachem-а је објавила нову информативну брошуру „Using repeated measurements to improve the standard uncertainty“ која даје одговор на често постављано питање - када треба делити износ са бројем sqrt(n) како би се добила стандардна мерна несигурност која настаје због случајне варијације.

Нова смерница за циљану мерну несигурност

Радна група за несигурност мерења и следивост у овину Eurachem-а је такође објавила нову смерницу „Setting and Using Target Uncertainty in Chemical Measurement“.

У овој смерници је описано како се утврђује вредност максималне дозвољене мерне несигурности, која је у трећем издању Међународног речника термина у метрологији дефинисана као „циљана мерна несигурност“, и како се проверава да ли је мерење, изражено кроз мерну несигурност, у складу са наменом мерења.

ISO објавио резултате анкете за 2014. годину

Међународна организација за стандардизацију (ISO) је објавила резултате анкете спроведене у 2014. години, односно број сертификата издатих у области сертификације система менаџмента (Survey of Management System Standard Certifications).

Прикупљени су подаци од сертификационих тела, акредитованих од стране чланова IAF-а, а везано за следећих осам стандарда: ISO 9001 (системи менаџмента квалитетом), ISO 14001 (системи менаџмента заштитом животне средине), ISO 50001 (системи менаџмента енергијом), ISO 27001 (системи менаџмента безбедношћу информација), ISO 22000 (системи менаџмента безбедношћу хране), ISO/TS 16949 (системи менаџмента квалитетом за произвођаче аутомобила и резервних делова), ISO 13485 (системи менаџмента квалитетом за медицинска средства) и ISO 22301 (системи менаџмента континуитетом пословања).

Резултати анкете су показали да је на глобалном нивоу у 2014. години објављено 1.609.294 сертификата што је повећање за 3% у односу на претходну годину. Највећи пораст броја сертификата је забележен у случају стандарда ISO 50001 (повећање за 40%) и стандарда ISO 22000 (повећање за 14%). Број издатих сертификата за стандард ISO 14001 се повећао за 7%, док се број издатих сертификата за стандард ISO 9001 повећао за 1%. Очекује се мањи пораст броја издатих сертификата за нове верзије стандарда ISO 9001 (ISO 9001:2015) и ISO 14001 (ISO 14001:2015).

Детаљна анализа и резултати спроведене анкете се могу преузети на следећој адреси: (<http://www.iso.org/iso/iso-survey>)

Пројекат Европске уније „Инфраструктура квалитета Западног Балкана“

У јуну 2015. године започео је нови регионални пројекат „Инфраструктура квалитета Западног Балкана“

током којег ће, како је дефинисано пројектним задатком, бити остварен општи циљ – пуна примена транспонованих прописа ЕУ у области слободног кретања робе.

За реализацију пројекта је издвојено 3 милиона еура, а поменута средства ће бити употребљена за подршку процеса приступању Европској унији и Европској зони за слободну трговину (ЕФТА), као и јачању конкурентности привреде земаља Западног Балкана.

Да би и посебни циљеви, како је предвиђено пројектним задатком, били реализовани, биће потребно завршити транспоноване законодавства у оквиру Поглавља 1 – Слободно кретање робе, али и омогућити пуну примену прописа који уређују оцењивање усаглашености, стандардизацију и акредитацију, као и подржати стварање бољих механизма сарадње између органа тржишног надзора земаља Западног Балкана (Албанија, Босна и Херцеговина, Косово, Македонија, Црна Гора и Србија).

Пројекат ће реализовати конзорцијум у следећем саставу:

- Шведска агенција за међународну развојну сарадњу (SIDA) која финансира Пројекат
- Европски комитет за стандардизацију (CEN) и Европски комитет за стандардизацију у области електротехнике (CENELEC) који спроводе Пројекат,

док ће ЕФТА кофинансирати пројектне активности.

Главна област деловања пројекта, када је реч о хармонизованој области, биће усмерена ка примени прописа у области грађевинских, електронских и електричних производа. У нехармонизованом подручју, Пројекат ће помоћи увођење принципа узајамно признавања у законодавства земаља корисника Пројекта у случајевима где је то могуће. Биће утврђено и који домаћи прописи могу да стварају техничке баријере у трговини, а утврдиће се и механизми за примену Уредбе ЕУ број 764/2008.

Корисници пројекта су министарства, задужена за транспоноване и примену техничког законодавства ЕУ, као и институције задужене за примену законодавства: национална тела за стандардизацију, национални метролошки институти и национална акредитациона тела, тела за оцењивање усаглашености (посебно овлашћена тела

QI QUALITY INFRASTRUCTURE in the Western Balkans

The Swedish International Development Cooperation Agency is the primary source of funding for the project. For further information visit www.sida.se.

The European Free Trade Association co-funds the project. For further information visit www.efta.int.

The European Committee for Standardization and the European Committee for Electrotechnical Standardization are responsible for the delivery of the project. For further information visit www.cenelec.eu.

Quality Infrastructure

the means to ensure the smooth functioning of the market

EU/EFTA Quality Infrastructure model

- EU technical regulations, implemented wherever possible by QI stakeholders and industry
- Harmonised European Standards, use of which ensures legislative compliance
- National measurement (metrology) system provides confidence in accuracy of QI system
- Conformity assessment bodies - CABs - provide confidence in test reports and other technical certificates
- National accreditation system ensures CABs' competence and compliance with international best practice
- Market surveillance guarantees the safety of products on the market and ensures proper implementation of QI system

која ће постати нотификована тела) и органи тржишног надзора, индустрија, привредне коморе и агенције за промоцију извоза.

Пројектом управља тим, који се налази у Београду, а кључни експерти на пројекту радиће на унапређењу капацитета у следећим областима: техничко законодавство, акредитација, оцењивање усаглашености, метрологија, тржишни надзор, стандардизација и техничке баријере у трговини.

Конкретни циљеви, који ће бити реализовани током трајања пројекта укључиће, пре свега, реализацију практичних обука, умрежавање надлежних институција и учешће у ПТ програмима кроз:

1. конзистентну примену законодавства везаног за Поглавље 1 у циљу реализације очекиваних резултата: елиминација постојећих баријера у трговини и спречавање појаве нових баријера у трговини; несметано функционисање унутрашњег тржишта, што ће утицати на већа привредна улагања у региону у циљу извоза у земље ЕУ/ЕФТА-е и земље у окружењу, као и за потребе домаће индустрије
2. конзистентност система мерења и оцењивања усаглашености у циљу реализације очекиваних резултата: повећање степена поверења у резултате испитивања производа, као и извештаје и сертификате; несметано функционисање унутрашњег тржишта; већа улагања у одређеној земљи
3. механизме за комуникацију и координацију између органа тржишног надзора у државама корисницама пројекта у циљу реализације очекиваних резултата: спречавање појаве небезбедних производа на тржишту; несметано функционисање унутрашњег тржишта.

Предвиђено је да се одржи 20 практичних обука (тзв. NOT courses), које ће, у просеку, трајати три дана, док ће број учесника бити око 13 (представници министарстава, институција, које су задужене за спровођење законодавства везаног за Поглавље 1,

и индустрије). Обука ће се реализовати у стручним установама у земљама ЕУ/ЕФТА-е, а институције ће бирати стручна комисија која ће се за ове потребе формирати. Обуком ће бити обухваћене следеће теме:

1. техничко законодавство – како би запослени у министарствима, који су задужени за транспоновање и примену техничког законодавства, одговорили захтевима и обавезама у складу са одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању и како би се реализовале ефикасне промотивне кампање;
2. тржишни надзор – како би запослени у органима тржишног надзора испунили захтеве Уредбе (ЕК) 765/2008 који се односе на тржишни надзор;
3. акредитација – како би запослени у националним акредитационим телима испунили захтеве Европске организације за акредитацију (EA), а посебно захтеве везане за потписивање и одржавање статуса потписника мултилатералног споразума (EA MLA), и како би се испунили захтеви Уредбе (ЕК) 765/2008 који се односе на акредитацију;
4. метрологија – како би запослени у националним метролошким институтима испунили захтеве Европског удружења националних метролошких института (EURAMET);
5. стандардизација – како би запослени у националним институтима за стандардизацију испунили захтеве везане за рад института за стандардизацију у ЕУ и како би индустрија могла на ефикаснији начин да примењује стандарде.

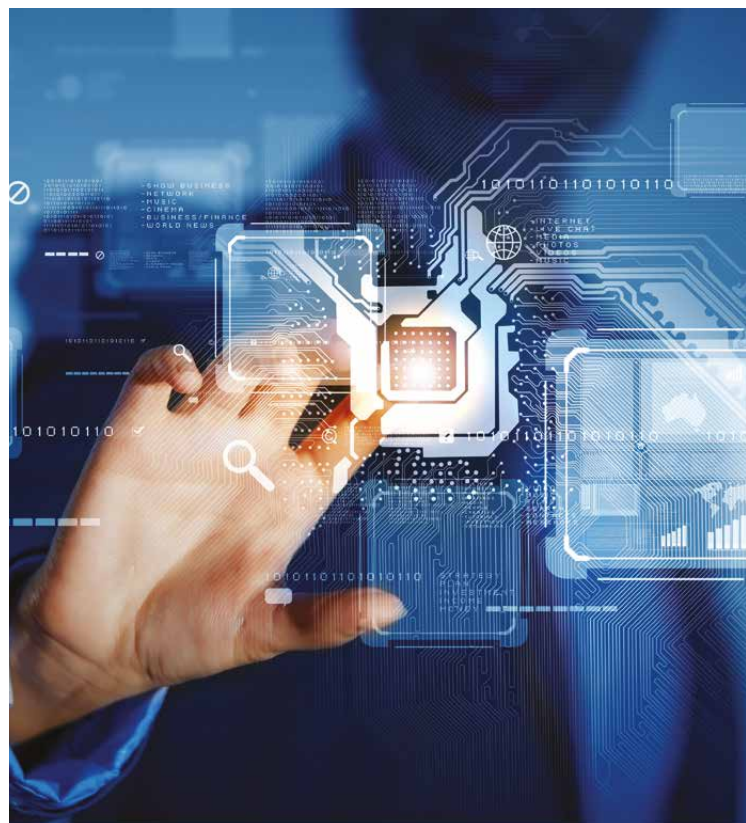
Када је реч о учешћу у ПТ програмима биће организовано 6 практичних обука које ће, у просеку, трајати три дана, док ће број учесника бити око 25. Сви учесници ће похађати једну практичну обуку пре почетка ПТ програма како би се учесници припремили за учешће у ПТ програмима и како би стекли знања везана за систем менаџмента у лабораторијама и пословно планирање. Сви учесници ће завршити једну обуку након завршеног ПТ програма, а обука ће имати за циљ анализу компетентности лабораторија да учествују у ПТ програмима, као и унапређење капацитета лабораторија везаних за систем менаџмента и пословно планирање. И у овом случају ће се формирати стручна комисија која ће вршити одабир ПТ провајдера које су акредитовала акредитациона тела потписници EA MLA споразума. Резултати ове вежбе ће бити анализирани како би се утврдило да ли постоји потреба за додатном обуком у случају оних учесника који нису имали добре резултате.

Пројектни тим ће, заједно са кључним експертима, сарађивати са релевантним институцијама ЕУ како би корисници пројекта добили потребне информације и помоћ када је реч о новом законодавном оквиру и изменама одговарајућих прописа како у случају директива Старог приступа тако и у случају директива Новог приступа. Током трајања пројекта биће настављена сарадња са постојећим удружењима акредитованих ТОУ, као и рад на оснивању регионалног форума тела за оцењивање усаглашености у циљу размене најбоље праксе, повећања транспарентности послова, подстицања ТОУ да подносе пријаве за акредитацију АТ, поштовања етичких начела у пословању ТОУ и остваривања сарадње између ТОУ у региону.

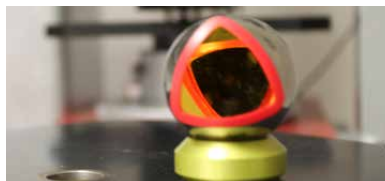
Биће дефинисани и механизми за комуникацију и сарадњу између органа тржишног надзора, царине и удружења потрошача.

У току је израда информативне интернет странице путем које ће посетиоци моћи да се информишу о активностима пројекта:

www.qualityinfrastructure.eu

Објављена ажурирана листа акредитованих ЛЕ земаља у региону

Од 12. маја 2012. године, када је одржана [Регионална конференција о акредитацији](#) у оквиру регионалног IPA 2011 пројекта Европске уније „Инфраструктура квалитета у земљама западног Балкана и Турској“, АТС на свака три месеца ажурира и објављује [јединствену листу свих акредитованих лабораторија за еталонирање земаља у региону](#) корисница поменутог регионалног IPA 2011 пројекта. Последње ажурирање је извршено у октобру месецу 2015. године.

Иницијатива за објављивање ових података је потекла од представника акредитационих тела земаља из региона (АТС - Србија, ХАА - Хрватска, БАТА - Босна и Херцеговина, АТЦГ - Црна Гора, ДАК -

Косово*, ИАРМ - Македонија и ДРА - Албанија), који су учествовали на поменутој регионалној конференцији, а у циљу лакше размене информација и промоције сарадње у овој области и након завршетка пројекта.

Поменуто листу објављују све земље у региону на својим интернет порталима и у њој можете пронаћи податке о предметима и областима еталонирања, који су исказани у обимима акредитације, као и контакт податке акредитованих лабораторија за еталонирање.

* This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244 and ICJ Advisory opinion on the Kosovo declaration of independence

План доношења српских стандарда и сродних докумената за 2016. годину

Скупштина Института за стандардизацију Србије је, на редовној седници одржаној 29. октобра 2015. године, донела План доношења српских стандарда и сродних докумената за 2016. годину.

У складу са чланом 22. став 4. Статута Института за стандардизацију Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 6/11), годишњи план доношења српских стандарда и сродних докумената објављује се на интернет страници Института. У вези с тим, План доношења српских стандарда и сродних докумената за 2016. годину све заинтересоване стране могу погледати и преузети на [веб страници ИСС-а](#).

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПРИВРЕДЕ
СЕКТОР ЗА ИНФРАСТРУКТУРУ КВАЛИТЕТА
И БЕЗБЕДНОСТ ПРОИЗВОДА НА ТРЖИШТУ

ТЕХНИС

• Укинут Правилник о техничким и другим захтевима за намештај („Службени гласник РС“, бр. 56/09)

Анализирајући важеће техничке прописе у овој области и учестале примедбе привреде, која указује на застарелост и превазиђеност захтева дефинисаних стандардима на које се Правилник позива, Министарство привреде је утврдило да постоје разлози за стављање Правилника ван снаге. Стављање ван снаге је извршено Правилником о престанку важења Правилника о техничким и другим захтевима за намештај објављеним у „Службеном гласнику РС“, бр. 86/2015 од 14.10.2015. године, а ступио је на снагу 22. октобра 2015. године.

Улога стандарда у обезбеђивању претпоставке о усаглашености са битним захтевима одговарајућих европских техничких прописа је веома значајна у процесу хармонизације националног са европским техничким законодавством. Даље активности на усклађивању са европским стандардима обављају се синхронизовано са активностима европских организација за стандардизацију. У том смислу преузети су стандарди са листе српских стандарда из области опште безбедности производа који се односе на намештај. Захтеви за ове производе су уређени Законом о општој безбедности производа („Службени гласник РС“, бр. 41/2009) који се

примењује на све производе, осим на производе за које је посебним прописом уређена њихова безбедност. Имајући у виду да у законодавству Европске уније не постоје посебни прописи којима би ова област била уређена, у циљу изједначавања решења у упоредној правној пракси у европском региону и домаћег законодавства, а са намером да се допринесе подизању конкурентности српске привреде, стављање ван снаге Правилника о техничким и другим захтевима за намештај омогућава брже и ефикасније прилагођавање техничко-технолошком развоју и подизање конкурентности домаће привреде како на домаћем тако и на европском и другим тржиштима у овој области.

• Завршене су јавне расправе следећих докумената:

1. Нацрт Закона о изменама и допунама Закона о контроли предмета од драгоцених метала
2. Предлог Правилника о електричној опреми намењеној за употребу у оквиру одређених граница напона
3. Предлог Правилника о електромагнетској компатибилности
4. Предлог Правилника о безбедности машина
5. Нацрт Закона о метрологији

ЗА ВИШЕ ИНФОРМАЦИЈА МОЛИМО ВАС ПОСЕТИТЕ: WWW.TEHNIS.PRIVREDA.GOV.RS

Нове активности Удружења акредитованих тела за оцењивање усаглашености

Сњежана Пуповац, Председник Одбора Удружења АТОУ и групације за испитивање хране и хране за животиње

Љубиша Димитријевић, секретар Удружења АТОУ

Удружење акредитованих тела за оцењивање усаглашености је у 2015. години одржало шест седница Одбора Удружења. Поред тога, чланови Одбора узели су активно учешће у раду групација које су током 2015. године имале изузетне активности у области свог деловања. Можемо рећи да је Удружење остварило ефикасну сарадњу са државним институцијама у области инфраструктуре квалитета – Министарство привреде, Сектор за инфраструктуру квалитета и безбедност производа на тржишту, Акредитационо тело Србије, Дирекција за мере и драгоцене метале, Институт за стандардизацију Србије и сви сектори Привредне коморе Србије и регионалне привредне коморе.

У циљу што бољег повезивања привредних субјеката и тела за оцењивање усаглашености одржани су састанци представника Удружења акредитованих ТОУ и организационих делова ПК Војводине, ПК Косова и Метохије и регионалних привредних комора са секторима који су надлежни за послове развоја ИК, оцењивања усаглашености, стандарда и техничких прописа. Састанци су одржани у Привредној комори Србије, Зрењанина и Ваљева. Учесници на седницама су били представници Министарства привреде задужени за развој инфраструктуре квалитета, техничке прописе и безбедност производа на тржишту – **Никола Мирковић**, начелник Одељења за техничке прописе, оцењивање усаглашености, стандардизацију, акредитацију и метрологију, **Јован Петровић**, садашњи в.д. помоћника министра у Министарству привреде, и **Миодраг Дуганџија**, начелник Одељења за нотификацију, регистре, пројекте и уклањање непотребних препрека у трговини. Циљ седница је био да се привредни субјекти упознају са значајем и применом прописа у циљу производње и стављања у промет безбедних производа који испуњавају све техничке прописе у циљу превазилажења техничких баријера у кретању роба на тржишту.

На дванаестој седници Одбора Удружења, која је одржана у проширеном саставу уз присуство чланова Одбора представника све три групације и представника осталих удружења Привредне коморе Србије, представљена је **Стратегија унапређења система инфраструктуре квалитета у Републици Србији за период 2015-2020**, која је усвојена на седници Владе 30. октобра 2015. године, а о стратегији је ближе говорио **Миодраг Дуганџија**. **Никола Мирковић** је на седници упознао присутне са чињеницом да Министарство привреде има задатак да Акциони планови за спровођење Стратегије

буду завршени у наредном периоду (око три месеца), а потом је позван од стране Удружења да све заинтересоване упозна са акционим плановима у PKS-у. Потребно је истаћи да су представници групација и Одбор узели активно учешће на јавној расправи почетком 2015. године и да је велики део сугестија имплементиран у Стратегији.

Активност групација се током 2015. године одвијала кроз решавање заједничких проблема уз дијалог са свим институцијама ИК, посебно за област сертификације, кроз доношење нових стандарда који ће за потребе привреде бити имплементирани у обиме акредитација ових кућа. Групација за метрологију је, као што је познато, потписала Споразум о учлањењу групације у EUROCAL и учествовала је у доношењу **Нацрта закона о метрологији** који је представљен члановима групације на четвртој седници. Чланови Групације су дали свој пун допринос Нацрту закона верификовањем сугестија које утичу на побољшање одређених одредби важних за ову област. Јавна расправа је одржана у Дирекцији за мере и драгоцене метале 30. октобра 2015. године. Групација лабораторија за испитивање хране и хране за животиње је на седницама разматрала подзаконска акта везана за ове области и поједина тумачења усаглашавала са другим групацијама привредних субјеката из области хране и хране за животиње. Поред тога, узела је активно учешће у јавној расправи о **Изменама и допунама Закона о безбедности хране** на седници, одржаној 2. новембра 2015. године у PKS-у, којој су присуствовали и представници Министарства пољопривреде и заштите животне средине и Министарства здравља.

Програм рада Удружења акредитованих тела за оцењивање усаглашености за 2016. годину је усвојен на седници која је одржана 25. новембра 2015. године. Програм рада јасно осликава теме којима ће Удружење посветити посебну пажњу, а то су заступање и заштита интереса чланова на националном и међународном нивоу, унапређење конкурентности привреде, интернационализација пословања и подршка извозу, едукација у складу са потребама привреде, учешће у процесу трансформације привредног система у складу са динамиком приступања ЕУ. Учесћем чланова и представника Удружења у комисијама, одборима и саветима свих структура ИК Србије даће се пун допринос заштити права и испуњавању обавеза свих заинтересованих страна у циљу побољшања привредног амбијента и уклањању баријера у производњи и промету добара на тржишту.

Миодраг Дуганџија,

начелник Одељења за нотификацију, регистре, пројекте и уклањање непотребних препрека у трговини, Сектор за инфраструктуру квалитета и безбедност производа на тржишту, Министарство привреде

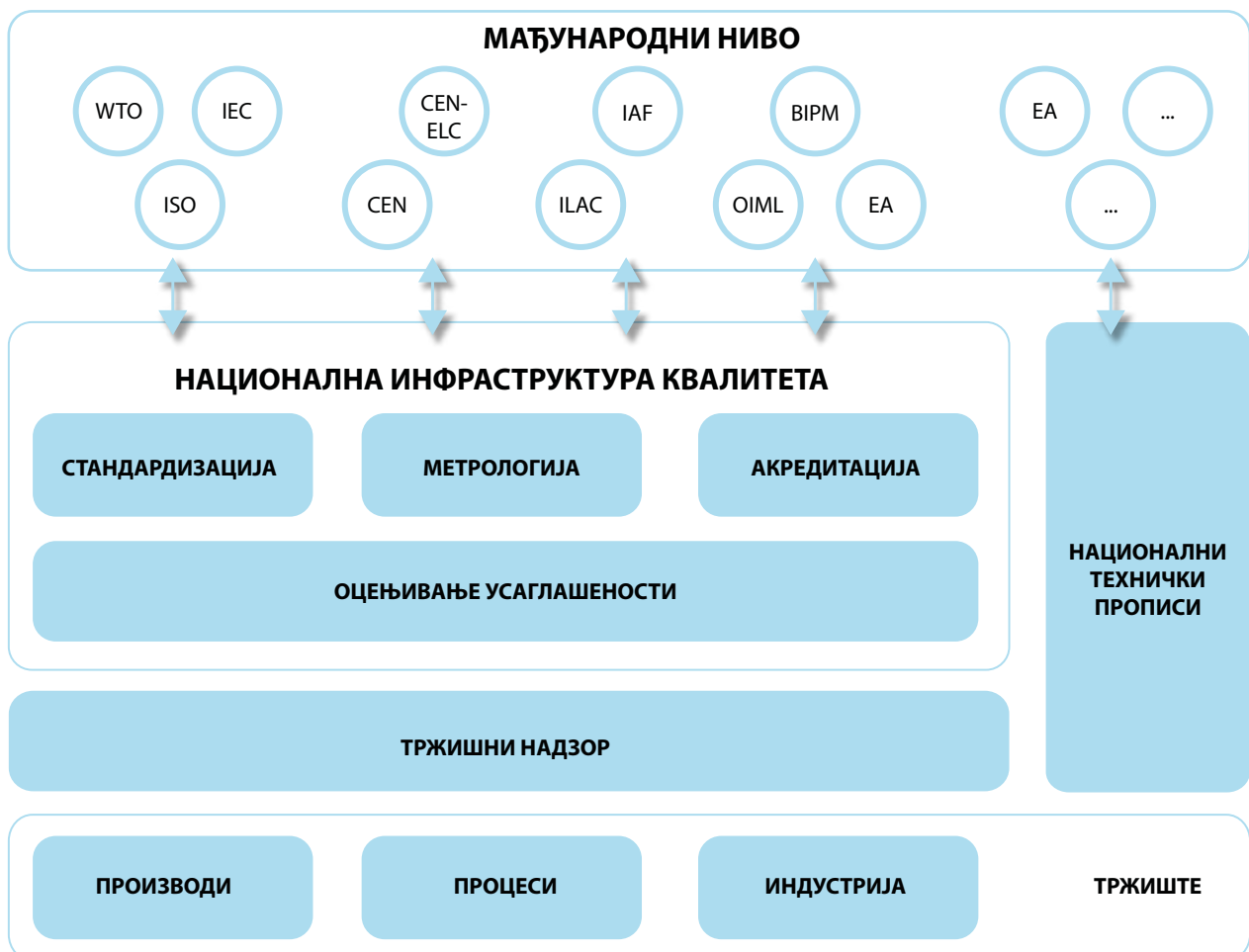

Донета Стратегија унапређења система инфраструктуре квалитета у Републици Србији за период 2015-2020

Стратегија унапређења система инфраструктуре квалитета у Републици Србији за период 2015-2020. године је донета 30. октобра 2015. године. Национални систем инфраструктуре квалитета представља високо интегрисану мрежу институција и организација у области стандардизације, метрологије, акредитације и оцењивања усаглашености са захтевима техничких прописа и стандарда. Систем инфраструктуре квалитета укључује како јавне и приватне институције у наведеним областима, тако и законодавни оквир за њихово ефикасно функционисање. Развијен национални систем инфраструктуре квалитета представља основу за унапређење конкурентности и одрживи развој привреде. Стратегијом су дефинисани кораци за динамичан и свеобухватан развој метрологије, стандардизације, акредитације и оцењивања усаглашености као елемената инфраструктуре квалитета. У том

смислу, Стратегија поставља приоритете развоја за наредни период у складу са потребама индустрије и актуелним трендовима у Европи и свету. Ипак је потребно нагласити да је Стратегија базирана на анализама постојећег стања у овој области и плановима развоја индустријског сектора, превасходно у области индустријско-непрехрамбених производа.

Припрема Стратегије реализована је уз техничку подршку Немачке владине организације за међународну сарадњу (GIZ) и програм GIZ ACCESS – Програм развоја приватног сектора у Србији, и сарадњу са свим заинтересованим странама, укључујући, с једне стране, институције инфраструктуре квалитета (ИСС, АТС, ДМДМ) и тела за оцењивање усаглашености, а са друге стране представнике привреде (ПКС, кластери и друга секторска удружења) као кориснике услуга испитивања и сертификације.

Слика бр. 1: Улога ИК и повезаност њених елемената

ЗНАЧАЈ И УЛОГА СИСТЕМА ИК

Систем ИК подразумева постојање најмање три институције на националном нивоу: институцију за стандардизацију, метролошки институт и тело за акредитацију, као и бројна ТОУ - правна лица и привредна друштва која су већински у приватној својини. Националне институције система ИК теже ка пуноправном чланству у одговарајућим европским и међународним институцијама, односно организацијама, чиме се постиже размена искустава и праксе и усклађеност на међународном нивоу. Пуноправно чланство у овим институцијама подразумева, између осталог, усклађеност правила за организацију и функционисање националних институција ИК са одговарајућим институцијама на европском и међународном нивоу и компетентност тих институција, али и ТОУ.

Повезаност основних елемената ИК у национални систем ИК се најбоље види на примеру припреме производа за стављање на тржиште. Производ би требало да буде пројектован и израђен у складу са прописаним захтевима, стандардима или техничким спецификацијама (национално техничко законодавство, стандарди које доноси национална институција за стандардизацију или сопствена техничка решења самог произвођача) и испитан, односно сертификован у ТОУ (лабораторија за испитивање и сертификационо тело) **чија је компетентност најчешће потврђена акредитацијом**. У процесу производње и испитивања користе се мерила која морају бити поуздана са становишта резултата мерења, а тачност резултата мерења се обезбеђује следивошћу до међународних еталона (национални метролошки институт).

Јединствено тржиште представља једно од најважнијих достигнућа ЕУ. Основни принципи овог тржишта су слободан проток роба, услуга, капитала и радне снаге, што представља основ за просперитет држава чланица. Да би се ови принципи остварили у пракси, у дужем периоду се радило на хармонизацији законодавства у свим овим областима.

МЕТОДОЛОГИЈА ИЗРАДЕ СТРАТЕГИЈЕ

У протеклих пет година интензивно су се спроводиле активности на усаглашавању са законодавством ЕУ и подизању институционалних капацитета у области ИК. У складу са потребама привреде и захтевима европских интеграција Министарство привреде је одлучило да утврди правце развоја и стратегију деловања у овој области како би се достигла пуна оперативност успостављеног система ИК. Приликом израде Стратегије били су примењени

следећи принципи: усаглашеност са релевантним националним стратегијама, међународним правилима и добром праксом, сарадња са надлежним институцијама, привредним субјектима и њиховим асоцијацијама, као и уравниотеженост дугорочних и средњорочних развојних циљева.

Идентификовани развојни приоритети у Стратегији усклађени су са релевантним стратешким правцима дефинисаним у оквиру:

- Стратегије развоја индустрије Републике Србије за период од 2011. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 55/11),
- Стратегије за подршку развоја малих и средњих предузећа, предузетништва и конкурентности за период од 2015. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 35/15)
- Фискалне стратегије за 2013. годину са пројекцијама за 2014. и 2015. годину (која је била актуелна у време спровођења анализа)
- Стратегије тржишног надзора („Службени гласник РС”, број 68/10),
- Националне стратегије Србије за приступање Србије и Црне Горе Европској унији (усвојена на седници Владе Републике Србије 17. јуна 2005. године),
- Националног програма за усвајање правних тековина ЕУ (2014-2018),
- Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица са једне стране и Републике Србије са друге стране (ССП, члан 77. и чл. 20. и 21.) и
- Споразума о слободној трговини за југоисточну Европу (Закон о потврђивању Споразума о измени и приступању Споразуму о слободној трговини у Централној Европи - CEFTA 2006 - „Службени гласник РС”, број 88/07).

Поред наведених стратешких докумената, у изради Стратегије коришћене су и анализе и препоруке из Беле књиге Савета страних инвеститора из 2012. године - „Предлози за побољшање пословног окружења у Србији”.

За потребе израде Стратегије Министарство је формирало мултидисциплинарни тим састављен од домаћих и иностраних експерата и представника заинтересованих страна, а пре свега кључних институција ИК.

У циљу утврђивања стања и потреба у области ИК, примењен је аналитички модуларни приступ. Развијена је детаљна методологија која полази од потреба индустрије за услугама ИК на основу којих су формулисани стратешки правци развоја (слика бр. 2).

Слика бр. 2: Модуларни приступ развоју Стратегије

У почетној фази израде Стратегије, током 2012. и 2013. године, спроведене су четири анализе:

- Анализа система оцењивања усаглашености у Србији;
- Анализа потреба индустрије за услугама у области ИК;
- Анализа институционалних капацитета (АТС, ИСС и ДМДМ) у области ИК и
- Анализа функционалности новог законодавног оквира.

АНАЛИЗА СТАЊА СИСТЕМА ИК У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Нови хоризонтални правни оквир ИК у Републици Србији успостављан је од 2009. до 2012. године доношењем четири системска закона из области техничких захтева за производе и оцењивање усаглашености, стандардизације, метрологије и акредитације, као и усвајањем свих подзаконских аката за њихово спровођење.

Правна тековина у области Поглавља 1 – Слободно кретање робе садржи изузетно велики број аката (преко 2500). У септембру 2014. године одржан је састанак билатералног скрининга за Преговарачко Поглавље 1 – Слободно кретање робе када су представници органа Републике Србије детаљно презентовали стање у вези са преузимањем и имплементацијом законодавства у овој обла-

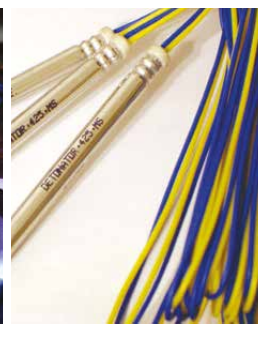
сти, као и ставове делегације Републике Србије који се односе на усклађеност са секторским законодавством, „Старог и Новог приступа” и на усклађеност са хоризонталним законодавством у области слободног кретања робе.

На билатералном скринингу делегација Републике Србије проценила је да је у делу хоризонталног законодавства усклађеност српских закона и прописа у области техничких захтева за производе, стандардизације, акредитације, метрологије, и тржишног надзора износи преко 95%. Усклађеност са правном тековином ЕУ секторског законодавства за поједине групе производа тада је процењена на 60%, а у првој половини 2015. године проценат хармонизације износи око 75%. На основу састанка билатералног скрининга и извештаја са овог састанка, ЕК је средином 2015. године утврдила предуслове, тј. мерила, које Република Србија треба да испуни за отварање преговора у Поглављу 1 – Слободно кретање робе.

Први предуслов је усаглашавање свих српских прописа са чл. 34-36 Уговора о функционисању ЕУ (у даљем тексту: ТFEU) који се односе на укидање оних одредаба које могу представљати препреку слободном кретању робе. Други предуслов је усвајање плана, који ће прецизно утврдити рокове за преузимање и спровођење европског законодавства и јачање капацитета институција ИК, у циљу ефикасног спровођења тог законодавства.

За потребе анализа оцењивања усаглашености и потреба индустрије Министарство је припремило упитник и спровело интервјуе са привредним субјектима који су идентификовани као кључни представници индустрије у одређеним привредним гранама. Спроведеним анализама је обухваћено преко 30 ТОУ (са око 40 лабораторија) и 40 привредних субјеката (већином индустријских предузећа) ради прикупљања информација о реалним потребама и потешкоћама када је у питању примена техничких прописа у пракси.

Анализа стања и потреба у области оцењивања усаглашености обухватила је сертификациона тела за производе, за системе менаџмента, као и лабораторије за испитивање производа (углавном испитивање за потребе сертификације датог производа).

РЕЗУЛТАТИ SWOT АНАЛИЗЕ СУ СЛЕДЕЋИ:

Табела бр. 1: SWOT анализа домаћих сертификационих тела за производе

Снаге	Слабости
- добро позната тела на тржишту услуга сертификације, са добром репутацијом - компетентан и искусан кадар	- нефлексибилна и инертна организациона структура - недостатак стратешке оријентације и комерцијалног планирања у пословању - недовољно повезивање и сарадња TOU са потенцијалним клијентима ЕУ - недовољно познавање новог правног оквира - неадекватна и застарела опрема
Могућности	Претње
- одржати базу клијената на основу постојећег поверења - развијање нових услуга ради привлачења нових клијената - повезивање и сарадња са TOU из ЕУ користећи предности потписаног EA MLA споразума ради привлачења нових клијената	- јака конкуренција TOU из ЕУ, нарочито након транзиционог периода - непостојање ефикасне маркетиншке стратегије

Табела бр. 2: SWOT анализа домаћих лабораторија

Снаге	Слабости
- компетентан и искусан кадар - висок ниво расположиве научне подлоге за рад лабораторија - широк обим акредитације - конкурентне цене у односу на иностране акредитоване лабораторије	- недостатак стратешке оријентације и комерцијалног планирања пословања - организациона структура која проузрокују велике режијске трошкове - недостатак увида у потребе тржишта - промене статуса лабораторија са вршиоца јавних овлашћења на пружаоце комерцијалних услуга - изостанак оријентације ка корисницима лабораторијских услуга - недовољна повезаност и сарадња са европским лабораторијама и (потенцијалним) ЕУ клијентима - недовољно познавање новог правног оквира - застарела опрема
Могућности	Претње
- доступност ИПА фондова и других пројеката - одржавање постојећих клијената на основу поверења и привлачење нових - све већи значај „СЕ“ знака и српског знака усаглашености - јачање свести произвођача о одговорности које носи декларација о усаглашености производа	- промена захтева за обавезним испитивањем у појединим областима, у складу са новом регулативом (у неким областима испитивање се укида, а у неким се обавеза испитивања уводи) - јака европска/међународна конкуренција на тржишту, нарочито после истека периода транзиције

Табела бр. 3: SWOT анализа домаћих TOU за системе менаџмента

Снаге	Слабости
- велики број области у којима су TOU акредитована - конкурентне цене у поређењу са иностраним акредитованим TOU	- низак тржишни удео у односу на инострана сертификациона тела - недовољно практично искуство оцењивача за покривање свих акредитованих области
Могућности	Претње
- промовисање предности коју доноси суштинска примена система менаџмента - реформе у јавним набавкама и јавном сектору, које ће промовисати примену система менаџмента и отварање нових тржишта	- у привредним субјектима се не схвата додатна вредност коју доноси систем менаџмента - нелојална конкуренција неакредитованих TOU - конкуренција TOU са иностраним акредитацијама - пад цена услуга сертификације система менаџмента - смањење тражње за услугама сертификације система менаџмента

Табела бр. 4: SWOT анализа иностраних TOU за системе менаџмента

Снаге	Слабости
- широк асортиман услуга - брзо и ефикасно пружање услуга	- нису акредитована од стране АТС (што смањује поверење локалних клијената) - често инострана акредитација не покрива територију Републике Србије, тако да нема годишњег надзора (непоузданост стране акредитације за домаћег клијента) - нису увек приступачни локалним МСП
Могућности	Претње
- повећање броја привредних субјеката који су заинтересовани за увођење и сертификацију система менаџмента - реформе у јавним набавкама и јавном сектору, које ће промовисати примену система менаџмента и отварање нових тржишта	- смањена тражња за новим и/или различитим услугама сертификације система менаџмента - виша цена услуге због иностране акредитације

Ради процене тренутних и будућих потреба привреде за подршком, коју обезбеђује систем ИК у Републици Србији, Министарство привреде је, у сарадњи са GIZ ACCESS пројектом, спровело истраживање на репрезентативном узорку индустријских предузећа, првенствено из области машиноградње, електроиндустрије, металопрераде, индустрије грађевинских материјала, опреме под притиском и др. Истовремено, анализом је обухваћена и оцена примене новог хармонизованог законодавства у области безбедности производа на тржишту.

Одабир привредних субјеката обухваћених анализом извршен је на основу података из регистра Агенције за привредне регистре, података добијених од ПКС-а, Агенције СИЕПА, Сектора надлежног за развој индустрије у Министарству привреде и ТОУ, који су били предмет анализе, као и применом следећих критеријума:

- делатност привредног субјекта у приоритетним областима идентификованим у стратешким развојним документима;
- учешће привредног субјекта у извозу;
- делатност привредног субјекта у областима уређеним прописима који су резултат усаглашавања са европским директивама: MD (машине), LVD (нисконапонска опрема), EMC (електро опрема), PPE (лична заштитна опрема), лифтови, CPR (грађевински производи), PED (опрема под притиском);
- регионални значај привредног субјекта;
- утицај привредног субјекта на подстицање привредне активности других привредника.

Анализа, спроведена код привредних субјеката, се односила на познавање и примену техничког законодавства, примену стандарда, заступљеност сертификације производа, еталонирања мерне опреме и сертификације система менаџмента (QMS, EMS, OHSAS и др.), као и на анализу потреба привредних субјеката за услугама ИК. Истраживање нивоа познавања захтева техничких прописа, базираних на европским директивама „Новог приступа“, је показало да су привредни субјекти уверени да познају техничко законодавство (око 80% њих изјавило да одлично познаје ову област). Међутим, детаљнијом анализом испоставило се да свега половина овог броја привредних субјеката суштински познаје и примењује захтеве техничких прописа.

СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ РАЗВОЈА СИСТЕМА ИК

У току процеса приступања ЕУ и СТО, земље кандидати морају усвојити мере којима обезбеђују слободан проток робе, односно трговину без непотребних техничких препрека, водећи при томе рачуна да се на тржиште стављају безбедни и квалитетни производи. Ово захтева велику посвећеност, како безбедности и квалитету производа, тако и спровођењу једног од основних принципа Споразума СТО о уклањању техничких препрека у трговини (СТО ТБТ) да прописи, стандарди и поступци за оцењивање усаглашености производа са њима не стварају непотребне препреке у међународној трговини. Један од битних предуслова за постизање овог циља је успостављање ефикасног националног система ИК.

Визија: високо развијен, уравнотежен, ефикасан, ефективан и међународно признат српски систем ИК који представља значајну подршку конкурентности домаће привреде и чији су кључни актери регионални лидери у областима метрологије, стандардизације, акредитације и оцењивања усаглашености.

Мисија: српски систем ИК који квалитетно, стручно и благовремено одговара на захтеве привреде и друштва у овој области, омогућава трговину без непотребних техничких препрека, обезбеђује услове да се на тржиште стављају безбедни и квалитетни производи и тиме постиже висок ниво заштите здравља и безбедности потрошача и доприноси повећању конкурентности српских произво-

да на домаћем и међународном тржишту и укупном економском развоју Републике Србије.

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ РАЗВОЈА СИСТЕМА ИК

Општи циљеви Стратегије су:

I	Обезбеђени услови за промет робе без непотребних техничких препрека у складу са принципима и правилима јединственог европског тржишта и СТО ТБТ споразума;
II	Достигнут висок степен развијености кључних елемената система ИК: метрологије, стандардизације, акредитације и оцењивања усаглашености, који су усклађени са европским и међународним правилима и признати од стране релевантних европских и међународних организација;
III	Постигнута пуна и ефикасна примена законодавног и институционалног оквира ИК;
IV	Обезбеђен висок ниво заштите безбедности и здравља људи, заштите имовине, заштите животне средине и другог јавног интереса;
V	Унапређен ниво конкурентности и иновативности српске привреде и развој друштвено одговорног пословања и друштва у целини.

У Стратегији су преко дефинисаних мера и активности, детаљно разрађени посебни циљеви за сваку област чија ће реализација довести до испуњења општих циљева.

У области метрологије утврђени су следећи посебни циљеви:

1)	унапређивање карактеристика постојећих и развој нових националних еталона у складу са потребама свих заинтересованих страна у Републици Србији;
2)	обезбеђивање следивости, преко националних еталона Републике Србије до међународних еталона SI јединица, свим заинтересованим странама;
3)	унапређивање истраживачких капацитета у области метрологије, као и могућности еталонирања и мерења која су призната на међународном нивоу, активним учешћем у европским метролошким истраживачким и иновационим програмима;
4)	успостављање и надзор над радом носиоца националних еталона за специфичне области мерења за које не постоје национални еталони у складу са потребама у Републици Србији;
5)	усклађивање српског законодавства у области метрологије са законодавством и праксом у ЕУ;
6)	јачање капацитета ДМДМ за обављање послова оцењивања усаглашености мерила са прописаним захтевима у својству именованог и будућег нотификованог тела ради обезбеђивања приступа европском тржишту произвођачима мерила у Републици Србији;
7)	доследна примена надзора над мерилима и контрола претходно упакованих производа у циљу заштите потрошача која се заснива на европским принципима.

У области акредитације посебни циљеви су усмерени на одржавање статуса потписника релевантних мултилатералних споразума о признавању еквивалентности система акредитације, и то:

1)	унапредити систем акредитације у Републици Србији, уз проширење области рада АТС-а, а у складу са потребама привреде, ТОУ и органа државне управе;
2)	задржати статус потписника мултилатералних споразума о признавању еквивалентности система акредитације (EA MLA, ILAC MRA и IAF MLA);
3)	подизање нивоа свести свих заинтересованих страна и јавности о значају акредитације.

У области стандардизације утврђени су следећи посебни циљеви:

1)	одржавање пуноправног чланства ИСС-а у међународним организацијама за стандардизацију и стицање пуноправног чланства у релевантним европским организацијама за стандардизацију, као и активно учешће у њиховом раду и креирању политике стандардизације;
2)	подизање нивоа свести свих заинтересованих страна и јавности о важности стандардизације и користима примене стандарда у пракси;
3)	активно укључивање што већег броја заинтересованих страна, нарочито МСП у рад комисија за доношење стандарда;
4)	обезбеђење превођења приоритетних европских стандарда на српски језик;
5)	увођење нових услуга и повећање ефикасности у пружању свих услуга ИСС-а.

У области оцењивања усаглашености су утврђени следећи посебни циљеви:

1)	повећање нивоа стручне оспособљености и ресурса ТОУ за обављање послова оцењивања усаглашености у свим областима ангажовања, уз посебан акценат на области где су изражене потребе тржишта и развоја домаће привреде, као и у циљу подстицања регионалног развоја и раста извоза;
2)	повећан број ТОУ која своју компетентност доказују акредитацијом у одговарајућим областима оцењивања усаглашености;
3)	јачање српских ТОУ како би постала регионални лидери у одређеним областима оцењивања усаглашености;
4)	ојачан капацитет органа и организација надлежних за припрему и доношење техничких прописа, односно органа и институција надлежних за утврђивање оспособљености ТОУ за спровођење прописаних поступака оцењивања усаглашености, у смислу обезбеђивања примене најбоље праксе ЕУ и СТО, посебно у вези са прописивањем техничких захтева и праћењем њихове примене у области спровођења оцењивања усаглашености;
5)	потписивање АСАА споразума уколико секторске анализе покажу да је потписивање тог споразума од значаја за српску привреду.

У области тржишног надзора је потребно спровести следеће мере и активности:

1)	обезбедити да органи тржишног надзора имају у свом саставу стручњаке за области надзора за које су задужени (категорије производа, техничке и друге захтеве на које се односи технички пропис/врсте ризика);
2)	обезбедити специјализацију инспектора, који врше тржишни надзор над усаглашеношћу производа са прописаним техничким и другим захтевима из техничких прописа, тако да инспектор врши надзор над одређеним бројем техничких прописа који се односе на сродне групе производа;
3)	обезбедити континуирану обуку инспектора који врше тржишни надзор над применом техничких прописа и укључивати представнике органа тржишног надзора у радне групе за израду техничких прописа и стандарда;
4)	обезбедити да инспектори имају приступ српским стандардима на које се технички прописи позивају, као и едукацију у вези са применом тих стандарда.

СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ

Пуна интеграција српске привреде у јединствено тржиште Европске уније, које данас чине тржишта 28 држава чланица, представља један од стратешких циљева Републике Србије. Реализација Стратегије ИК треба да допринесе да Република Србија што пре постане део јединственог тржишта, а то значи отворен приступ тржишту од преко 500 милиона потрошача и пуну интеграцију српске привреде у међународне производне токове.

Како пут Србије ка придруживању ЕУ и пуноправном чланству у СТО подразумева слободно кретање робе и пуно поштовање захтева конкурентног јединственог тржишта, спровођење ове Стратегије представља један од значајнијих задатака на том путу.

Заокруживањем унапређеног система ИК, Република Србија ће бити неколико значајних корака ближе Европи у евро интеграцијама и њеним вредностима које ће позитивно утицати на:

- српске привреднике који ће производити, увозити и извозити производе без техничких препрека;
- потрошаче којима ће бити доступни безбедни и квалитетни производи;
- органе државне управе који ће на једноставнији и ефикаснији начин спроводити надзор над применом техничких прописа.

Достизањем ових циљева Република Србија ће бити у позицији да постане активни учесник на европском и светском тржишту. Министарство привреде задужено је за праћење резултата спровођења годишњих акционих планова и Стратегије у целини, као и за прикупљање информација о реализацији планираних активности и подношење годишњег извештаја Влади. Спровођење дефинисаних циљева биће прецизирано кроз годишње акционе планове, а први Акциони план за 2016. годину Министарство привреде ће објавити почетком 2016. године.

Одржана обука у области акредитације флексибилног обима

У периоду од 29. до 30. септембра 2015. године у Атини је одржана обука „Flexible scope (testing and medical labs)“ у оквиру регионалног ПТБ пројекта „Промоција регионалне сарадње у Југоисточној Европи у области инфраструктуре квалитета“. Обуку су спровели сарадници Акредитационог тела Грчке (ESYD). Том приликом представљена су искуства ESYD-а и других акредитационих тела у акредитацији флексибилног обима. Обуку су похађали представници Србије, Хрватске, Македоније, Црне Горе, Албаније, Босне и Херцеговине и Косова*.

Током обуке детаљно су представљена документа Европске организације за акредитацију (EA), EA-2/15 M:2008, EA Requirements for the Accreditation of Flexible Scope и Међународне организације за акредитацију лабораторија (ILAC) - ILAC-G18:04/2010 (Guideline for the Formulation of Scopes of Accreditation for Laboratories) у којима су садржани захтеви и препоруке у вези са акредитацијом флексибилног обима. Захтеви међународних стандарда ISO/IEC 17025 (тачке 5.4.3 и 5.4.4) и ISO 15189 (тачке 5.5.1 и 5.5.3) односе се на флексибилни обим акредитације.

Као што је познато, акредитацијом се потврђује да су лабораторије компетентне да пружају поуздане услуге у оквиру дефинисаног обима акредитације (**фиксни обим акредитације**). Међутим, акредитованим телима за оцењивање усаглашености (ТОУ) се допушта, уколико имају потребу за увођење нових активности у периоду између два надзорна оцењивања, а на основу поверења у компетентност стечену у претходном периоду акредитације, да мењају обим акредитације у оквиру одређених принципа мерења, односно да лабораторија самостално управља делом или целокупним обимом акредитације унутар јасно дефинисаних граница, под условом да се уведене промене оцене током следећег надзорног или поновног оцењивања. То је тзв. **флексибилни обим акредитације**.

Иницирање акредитације флексибилног обима мора да потекне од ТОУ. Такође, ТОУ мора да предложи област и врсту флексибилности обима акредитације (у оквиру предмета испитивања, карактеристика које се мере/параметара и поступака испитивања у оквиру већ акредитованих области испитивања и техника испитивања). Акредитационо тело ће одлучити да ли се захтев ТОУ може прихватити. Акредитационо тело може одлучити када се најраније ТОУ може пријавити за акредитацију флексибилног обима (АТЦ је одредио да то буде најраније током другог надзорног оцењивања).

Критеријуми за прихватање захтева ТОУ за акредитацију флексибилног обима су следећи:

- стечено поверење у компетентност лабораторије;
- фреквенција увођења нових супстрата, нових метода испитивања, модификовање метода или перформанси метода, као и активности у вези нових верзија стандарда;
- област испитивања/еталонирања у којој се од стране стручних организација препоручује флексибилни обим (нпр. медицинска испитивања, испитивање остатака пестицида у храни, води, земљишту - због примене нових супстанци у пољопривреди; испитивања која се спровode код спортиста - „допинг контрола“; испитивање лекова у националним лабораторијама за контролу лекова (OMCLs); испитивање генетичких модификација биљака и њихових производа - ГМО); форензичка испитивања хуманих генских локуса и др.);
- овлашћивање тела за оцењивање усаглашености.

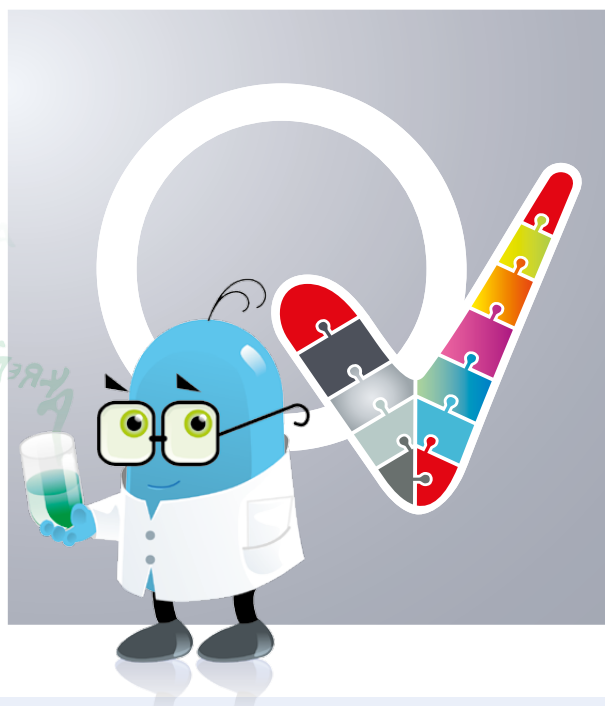
Флексибилни обим акредитације се може исказати „концизно“ према интерном документу акредитационог тела.

Осим тога, ТОУ мора водити интерну *Листу активности* која садржи

све елементе фиксног обима акредитације и у коју овлашћено лице ТОУ уноси промене за све нове активности у оквиру одређених принципа мерења. Ова листа мора, поред наведеног, садржати најмање кратак опис промене, датум када је нова активност постала важећа и референцирање на извештај о валидацији/верификацији методе испитивања. Све новине у *Листи активности* морају бити **јасно означене**. *Листа активности* мора бити **доступна акредитационом телу, корисницима и заинтересованим странама**. Акредитационо тело мора имати политику у вези могућих начина јавног приказивања *Листе активности*. Један од начина, на који се листа може учинити доступном јавности, је вебсајт ТОУ.

АТЦ је у претходном периоду дефинисао политику у вези акредитације флексибилног обима и припремио упутство под називом *Акредитација лабораторија за флексибилни обим акредитације АТЦ-УП28*. Прву акредитацију за флексибилни обим акредитације АТЦ је доделио Центру за медицинску биохемију (ЦМБ) Клиничког центра Србије (КЦС) у мају 2015. године. ЦМБ је документовао све активности неопходне за управљање флексибилним обимом акредитације који подразумева увођење нових супстрата, нових параметара и поступака испитивања у оквиру већ постојећих акредитованих области испитивања, техника испитивања и хуманих материјала. Након тога је “СП Лабораторији” а.д. Бечеј додељен флексибилни обим акредитације у области испитивања остатака пестицида у храни и храни за животиње у делу врсте испитивања/карактеристике која се испитује/мери и референтног документа, као и за испитивања генетичке модификованости биљног материјалима и његовог присуства у технолошки прерађеним производима (квалитативним и квантитативним PCR техникама).

*This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244 and ICJ Advisory opinion on the Kosovo declaration of independence

Размена искустава у области оцењивања усаглашености личне заштитне опреме: посета експерта из Немачке

У просторијама АТС-а је 3. и 4. децембра 2015. године одржан, у оквиру билатералног ПТБ пројекта „Подршка инфраструктури квалитета у Србији“, састанак којем су присуствовали представници АТС-а и експерт из Немачке, **Карл Хајнц Нојтел** (Karl-Heinz Noetel).

Састанак је одржан у циљу размене информација и искустава у области оцењивања усаглашености личне заштитне опреме (уз учествовање стално запослених и екстерно ангажованих експерата АТС-а), а на основу досадашњих искустава у раду АТС-а у овој области са посебним акцентом на:

- детаљне информације у вези нових прописа ЕУ који уређују област личне заштитне опреме и постојеће ситуације у овој области (Европски парламент ће усвојити нову

Уредбу о ЛЗО 2016. године па је било од суштинског значаја објаснити које ће промене настати након престанка важења Директиве о ЛЗО број 89/686)

- поступак оцењивања усаглашености (преглед типа (члан 11) и оцена усаглашености са типом (чланови 12 и 13 „Правилника о личној заштитној опреми“, Службени гласник РС, број 100/11), односно модули В, С, С2, D – будући да ће бити измењени поступци оцењивања усаглашености)
- координацију рада нотификованих тела у овој области (рад Европске групе за координацију рада нотификованих тела у области ЛЗО и њених органа – Хоризонталног комитета и вертикалних група, и **препоруча за примену** које усвајају чланови Хоризонталног комитета) – додатне информације се могу пронаћи на следећој адреси: www.nbcoordinationppe.eu/home
- питања везана за поступак акредитације коју додељује АТС.

Наведена питања су разматрана будући да постоји потреба за:

- уједначеним тумачењем одредаба директиве/уредбе
- разматрањем разлика у радним процедурама за нотификована тела
- постојањем уједначених процедура у области сертификације
- упоредивим резултатима испитивања.

Европска комисија је потписала уговор са Европском групом за координацију рада нотификованих тела у области ЛЗО путем које нотификована тела могу да размењују мишљења и искуства о хоризонталним и вертикалним питањима у области ЛЗО. Европска група за координацију рада нотификованих тела у области ЛЗО се састоји од Хоризонталног комитета, Привремене (Ad Hoc) групе и вертикалних група. Предлози, који настану као резултат дискусија путем овог форума, се тичу техничких питања, а нотификована тела их примењују у форми „**препоруча за примену**“.

Чланови Хоризонталног комитета су представници свих нотификованих тела у овој области, вертикалних група, националних група за координацију, представници земаља кандидата, као и посматрачи из: Генералног директората ЕК за предузетништво (DG Enterprise) и

Генералног директората ЕК за социјална питања (DG Social Affairs), Експертске групе за ЛЗО, Секретаријата ЕФТА-е, [CEN/CENELEC-а](#) и удружења произвођача. Хоризонтални комитет има задатак да извештава о примени важећих прописа, које утичу на рад нотификованих тела (нови законодавни оквир, нове директиве, итд.), као и о питањима која се тичу тумачења поступака оцењивања усаглашености у складу са Директивом о ЛЗО.

Чланови вертикалних група су нотификована тела и лабораторије за испитивање у овој области, а у неким случајевима и представници произвођача, а њихов задатак је да анализирају начин примене стандарда, поступака оцењивања усаглашености када не постоје хармонизовани стандарди, испитивања којима се верификују методе испитивања („Round Robin tests“).

ПОСТОЈЕЋЕ ВЕРТИКАЛНЕ ГРУПЕ:

- ВГ 1 заштита главе
- ВГ 2 заштита дисајних путева
- ВГ 3 заштита очију и лица
- ВГ 4 заштита слуха
- ВГ 5 заштитна одећа (укључујући и рукавице)
- ВГ 6 укинута
- ВГ 7 заштита од ланчаних тестера
- ВГ 8 појасеви за спасавање
- ВГ 9 штитници за мотоциклисте и спортисте
- ВГ 10 заштита за стопала и ноге
- ВГ 11 ЛЗО за заштиту од падова са висине

Искуства су показала да је рад Европске групе за координацију рада нотификованих тела у области ЛЗО од суштинског значаја будући да су резултати рада ове Групе неопходни за реализацију активности оних који учествују у поступку оцењивања усаглашености.

Како су чланови Европске групе за координацију рада нотификованих тела у области ЛЗО само нотификована тела и одређене интересне стране, неопходно је узети у обзир следеће:

- учешће у раду Хоризонталног комитета још увек није могуће за ТОУ из Србије
- учешће ТОУ из Србије у раду вертикалних група је могуће уколико се контактира извештач одређене вертикалне групе и уколико он одобри овакав вид учешћа.

Потребно је истаћи да ће важећа Директива о ЛЗО број 89/686 бити повучена, а замениће је Уредба о ЛЗО, а измене ће се односити на:

- одређене прелазне одредбе за производе и сертификате који су издати у складу са Директивом о ЛЗО број 89/686
- прелазни период за примену Уредбе о ЛЗО који ће бити две године од дана ступања на снагу ове Уредбе
- примену одредби, које се односе на нотификована тела, која ће започети већ након шест месеци од ступања на снагу Уредбе о ЛЗО.

ИСС објавио превод публикације „Коришћење ISO и IEC стандарда и позивање на њих као подршка јавној политици“

У Институту за стандардизацију Србије је 2. новембра 2015. године одржан скуп на којем је учествовало више од 30 представника различитих министарстава и агенција. Они су имали прилику да чују о основним постулатима европске и међународне стандардизације, стању у националној стандардизацији, поступку пријављивања (нотификацији) техничких прописа, као и о проблемима које може проузроковати неадекватно позивање на стандарде у прописима. На скупу је представљена и публикација Међународне организације за стандардизацију: „Коришћење ISO и IEC стандарда и позивање на њих као подршка јавној политици“ која је објављена уз подршку Немачке владине организације за међународну сарадњу (GIZ).

ISO и IEC су међународне организације које доносе међународне стандарде у складу са захтевима и потребама свих заинтересованих страна, укључујући и владе, индустријске секторе, потрошаче и друге. Примена међународних стандарда је добровољна, али због позитивног утицаја на економски раст, продуктивност и трговину прихваћени су од стране многих држава и компанија у целом свету.

Међународни стандарди обезбеђују подршку јавној политици, јер често имају заједничке циљеве, као што су унапређење конкурентности и ефикасности и смањење трговинских баријера. Креатори политике могу да користе ISO и IEC међународне стандарде на различите начине чиме могу остварити значајне уштеде у новцу и времену. Један од главних начина на који се стандарди користе као подршка владиним мерама је позивање на међународне стандарде у техничким прописима. Поред тога, међународни стандарди могу бити од помоћи и код других видова политичких мера као што су системи јавних набавки, заштита потрошача и заштита животне средине.

Позивање на одређене стандарде у законодавству може бити директно или индиректно. Директно позивање врши се директним навођењем идентификационе ознаке и назива стандарда унутар правног текста и може бити датумско или недатумско. У првом случају, користи се само одређено издање стандарда што моће помоћи у обезбеђивању правне сигурности и јасноће. У другом случају, у пропису се не наводи датум објављивања стандарда, односно пропис дозвољава коришћење каснијих ревидираних издања истог стандарда. У оба случаја морају се пратити измене и ревизије наведеног стандарда. Индиректно позивање на међународне стандарде у техничким прописима подразумева препознавање и регистровање стандарда на основу званичног извора информација који није део техничког прописа. Овај модел се, на пример, примењује у Европи, под називом „Нови приступ“. Коришћење међународних стандарда у законодавству не значи и преношење одговорности на друге заинтересоване стране, већ законодавац може у сваком тренутку да измени прописе или да укине позивање на стандард уколико он изгуби значај за дати пропис.

ISO и IEC технички комитети периодично ревидирају донете стандарде како би обезбедили њихову усклађеност са технолошким развојем и најбољом праксом. Учешћем у релевантним комитетима или сарадњом са националним телом за стандардизацију креатори политике могу бити информисани о изменама у статусу стандарда на које се позивају. Међународни стандарди, као и закони и прописи који се на њих позивају, треба да буду лако доступни. Начело транспарентности прихватили су ISO и IEC и њихове чланице, али то не значи да стандарди треба да буду доступни бесплатно. Као и код свих производа, који поседују велику вредност, постоје трошкови развоја стандарда, који се великим делом покривају приходом

од продаје стандарда. Тиме што корисници, који желе да остваре користи од стандарда, плаћају за њихово коришћење омогућен је фер модел финансирања, који одржава трошкове учешћа на ниском нивоу, дозвољава најшире учешће заинтересованих страна и обезбеђује развијање стандарда у неутралном окружењу.

Учешће регулаторних тела у процесу стандардизације може имати различите облике, од размене информација до њиховог учешћа у раду техничких комитета ISO-а и IEC-а. Успостављање сарадње са националним телима за стандардизацију омогућава истицање приоритета и решавање питања у вези са конкретним потребама доносилаца техничких прописа. У циљу промовисања те сарадње, на скупу је представљена и публикација Међународне организације за стандардизацију: „Коришћење ISO и IEC стандарда и позивање на њих као подршка јавној политици“, чији је превод и штампу обезбедила Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ) у сарадњи са Институтом за стандардизацију Србије.

Зашто нам је потребан стандард ISO 45001?

Сваких 15 секунди један радник умре због акцидента или болести стечене током рада, док 153 особе доживе повреду на раду. Овакви случајеви су велики баласт за предузећа и друштво у целини будући да однесу 2,3 милиона живота на годишњем нивоу. Подаци, изнети на Светском конгресу за безбедност и здравље на раду, су потврдили да се сваког дана деси 860.000 несрећних случајева на раду који узрокују повреде. Процењено је да трошкови (директни и индиректни), везани за болести и акциденте на раду, на глобалном нивоу износе 2,8 милиона долара. Стога предузећа морају да успоставе систем за управљање ризицима како би опстали на тржишту и били конкурентни будући да непостојање оваквог једног система може да има негативан утицај и на само пословање предузећа због губитка кључних запослених, исплате штете, настанка штете по углед предузећа, губитка интересовања инвеститора, а може доћи и до затварања предузећа.

Увођењем стандарда ISO 45001, који дефинише захтеве за здравље и безбедност на раду, може се спречити велики број незгода. Током израде овог стандарда циљ је био да се помогне предузећима различитих величина, која делују у различитим областима, да створе безбедно радно окружење за своје запослене, односно како би се на глобалном нивоу смањило број повреда на раду и болести. Рад на стандарду ISO 45001 је започео у правом тренутку будући да су недавно објављене нове верзије стандарда ISO 9001 и ISO 14001, који такође садрже захтеве везане за ризике, а то ће омогућити предузећима да их лакше интегришу у своје пословне процесе.

Захтеви стандарда ISO 45001, који се односе на ризике и управљање здрављем и безбедношћу на раду, нису нови и они захтевају примену превентивних мера када је реч о заштити здравља и безбедности на раду како би се утврдило које активности и процеси могу да угрозе лица, запослена у предузећима и друга лица повезана са предузећима (посетиоци, јавност, итд.), и како би се задовољиле друге законске обавезе. Потребно је утврдити опасности на радном месту како би се елиминисали ризици или смањило степен ризика.

Било је неопходно да захтеви стандарда буду такви да се могу применити како на мала и средња предузећа тако и на велика предузећа што су чланови радне групе (од скоро 100 експерата), која је радила на изради овог стандарда, и узели у обзир. Приступ, који је везан за ризике, а дат је у стандарду ISO 45001, би требало да буде лако примењив у малим и средњим предузећима, а у складу је и са приступом који је примењен у OHSAS 18001.

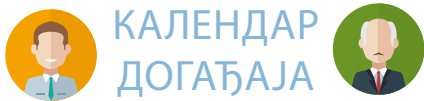
Током дефинисања захтева овог стандарда било је потребно сарађивати са већим бројем међународних организација у овој области. Тако је, између осталог, Међународна организација рада дала свој допринос код дефинисања елемената, који су од суштинског значаја за ефикасно управљање здрављем и безбедношћу на раду, и који подразумевају значај укључивања руководства и кључне улоге запослених када је реч о њиховом учешћу у стварању и примени система менаџмента здрављем и безбедношћу на раду.

За разлику од стандарда ISO 9001 и ISO 14001, код овог стандарда није званично дефинисан прелазни период за његову примену, већ се разматра најбољи начин преласка са стандарда OHSAS 18001 на стандард ISO 45001.

Очекује се да ће, у року од три године од дана објављивања стандарда ISO 45001, број оних, који ће овај стандард користити, бити већи од 100.000. Рад на овом стандарду ће највероватније бити завршен 2016. године уколико „DIS“ верзија буде позитивно оцењена након објављивања.

За више информација молимо вас посетите <http://www.iso.org/iso/news.htm?refid=Ref2016>

ЈАНУАР

26. јануар – 28. јануар 2016.

EA Executive Committee Meeting, Мадрид, Шпанија

ФЕБРУАР

Обука за техничке оцењиваче за оцењивање контролних тела, АТЦ

Обука за акредитацију за потребе нотификације (именовања) и за захтеве документа EA 2/17 и примену стандарда ISO/IEC 17021 (модули D, E и H), регионални ПТБ пројекат

МАРТ

2. март – 3. март 2016.

EA Communications and Publications Committee, Љубљана, Словенија

8. март 2016.

EA Inspection Committee Meeting, Вилњус, Литванија

9. март 2016.

EA Certification Committee Meeting, Вилњус, Литванија

16. март – 17. март 2016.

EA Laboratory Committee Meeting, Праг, Чешка

22. март – 23. март 2016.

EA Executive Committee Meeting, Брисел, Белгија

Обука запослених АТЦ-а за оцењиваче за ново издање стандарда SRPS ISO 9001:2015

Обука запослених АТЦ-а за оцењиваче за ново издање стандарда SRPS ISO 14001:2015

Обука запослених АТЦ-а за оцењиваче за стандард SRPS ISO/IEC 27001

Обука запослених АТЦ-а у вези захтева ISO 14065 и GHG захтева за акредитацију, Министарство пољопривреде и заштите животне средине и ECRAN пројекат

Обука за предаваче на курсевима за водеће и техничке оцењиваче за потребе акредитације, регионални ПТБ пројекат

Основна обука за стандард ISO/IEC 17024, регионални ПТБ пројекат

Основна обука за стандард ISO/IEC 17065. Сертификација производа са географским пореклом, регионални ПТБ пројекат

Размена искуства са националним метролошким институтима у вези захтева из документа ILAC P10 и ILAC P14, регионални ПТБ пројекат

Обука - оцењивање TOU за MID и NAWI директиве, размена искуства, разрешење дилема и побољшање поступка оцењивања АТЦ-а за MID и NAWI директиве, регионални ПТБ пројекат

АПРИЛ

12. април – 13. април 2016.

Horizontal Harmonization Committee Meeting, Брисел, Белгија

20. април – 21. април 2016.

MAC Meeting, Рига, Летонија

29. април 2016.

EA Advisory Board Meeting, Брисел, Белгија

Билтен 17

АКРЕДИТАЦИОНО
ТЕЛО СРБИЈЕ
| децембар 2015. године
ISSN 2466-2704 (ONLINE)

Главни и одговорни уредник
Милица Лукешевић, в.д. директора
Акредитационог тела Србије
Уредник
Катарина Богојевић
телефон: 011/ 314 86 80
факс: 011/ 313 03 74
е-mail: katarina.bogojevic@ats.rs

Издавач: Акредитационо тело Србије
Булевар Михаила Пупина 2,
Палата Србије (СИБ), источно крило, одељак – мост, 1. спрат
11070 Нови Београд, Србија
адресни код: 190813
Припрема: Позитив МВП ДОО
Светозара Марковића 15
11000 Београд, Србија

е-mail: office@ats.rs • www.ats.rs

Билтен Акредитационог тела Србије излази три пута годишње, а од маја 2015. године (Билтен број 15) се објављује искључиво у електронском издању.

Електронски билтен Акредитационог тела Србије налази се на интернет порталу АТЦ-а на адреси www.ats.rs.

Информације, које се налазе у овом Билтену, је могуће преносити под условом да буде видно наведено да је информација преузета из електронског билтена Акредитационог тела Србије и под условом да се поштују одредбе Закона о ауторским и сродним правима.

АТЦ је национално акредитационо тело, основано од стране Републике Србије, коме су поверени послови оцењивања техничке компетентности тела за оцењивање усаглашености (у складу са међународним и домаћим стандардима) која обављају услуге испитивања, еталонирања, сертификације и контролисања.